

DOMOLJUB

Izhinja vsak četrtik. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in drugo tujo državo 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogami:
Naš kmečki dom, Društvenik, Naša gospodinja

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 43.

V Ljubljani, dne 24. oktobra 1912.

Leto XXV.

Bratom pozdrav!

Par dni hoda od naše ožje domovine pokajo puške, grme topovi, se bliškajo handžari in sablje. Vojska divja in z njo jaha čez hrib in dol blede smrt in soče s svojo koso, da se v kupih vali po tleh cvet mladeničev in mož. Rudečo srečno kri sejejo junaki v jesenska hladna tla v upanju, da ta kri vzkali, in da iz nje požene mir pred stoletnim krščanskim vragom in rešitev iz nevernške sužnosti. Ranjenci vzdihajo, matere in neveste plačejo, toda stok in jok se izgublja v navdušenih klicih, ki v prekipevajočem junaštvu oznanjajo, da je prišlo trenutje, ko si morejo krščanski narodi priboriti zlato slobodo, ko ne more biti več daleč srečni čas, da pade polmesec z Aja Sofije v Carigradu, in da se namestu njega vsadi zopet na njenem slemenu sveti, častni križ.

Preden je najmlajši črnogorski princ užgal prvi top, da je ponesel smrt na turško posadko, se je njegov sivi oče kralj Nikolaj prekrižal. V znamenju križa se je pričel boj, ki ima potisniti Turka iz Evrope. Velike države so pozabile na svoje dolžnosti do krščanstva, pozabile tudi, da je ravno ta narod, ki zdaj zedinjen tvega vse v zadnjem boju, s svojim junaštvom svoj čas zajezil; turškim konjem pot proti zapadu; pozabile, da se je evropska omika zato mirno lahko razvijala, ker so zanjo trpeli in krvaveli naši predniki. Spomin na naših pradedov v potokih prelito kri vstaja pred našimi očmi, in prelito kri krvavo vračajo Turku njegove stoletne krutosti, vidimo v tem pravično sodbo, ki skrbi za njeno izvršitev večna Pravica.

V Turku so izkušali naši dedje svojega nestrpnega, nepreprosljivega sovražnika brez usmiljenja, brez srca. Od njih smo podedovali v svoji krvi nepo-

pisno grozo in gnus pred turškimi nasiljem. Zato pa ob teh dneh, ko se dela s krvjo in železom nova doba, živeje polje kri po naših žilah, napeto gledajo naše punčice proti vzhodu, čakajoč, kdaj že zazori zora in pripelje beli dan našemu narodu, in se v molitvi sklepajo roke, naj Bog blagoslovi naše brate v njihovem boju.

Naši bratje so, naše krvi, našega jezika. Moč našega rodu kipi v njih in vse nas preveva trdno prepričanje, da pomenjajo njihove zmage tudi našo zmago. Vojska, ki v nji devljejo na tehtnico svoje imetje in življenje, ni kakor so druge vojske. Iz ljudstva je pognala ta silna moč, ljudstvo je zaslutilo, da je zdaj čas potegniti se za slobodo, in ljudski vzbujeni volji so se morale udati vlade in vladarji. Ko bi samo ti odločevali, bi bilo drugače. Zmagal bi bil s svojim vplivom bogati jud, sebični kapitalist, ki mu je samo na tem, da ne trpi škode njegov žep, ki mu ni bilo nič mar, da so pod turškim jarmom ječali kristjani, da je bila v Makedoniji in Stari Srbiji neprenehoma vojska, da je brez prestanka lila nedolžna kri, marveč se je vedno in se tudi zdaj briga samo za to, da ne bi izgubil kaj od milijonov, ki jih ima posojenih in naloženih na Turškem. Kapitalisti velikih narodov in držav so vodili politiko v svojo korist in držali Turka umetno pokoncu. Slovansko ljudstvo na Balkanu je pa pokazalo, da denar ni vse, da je še drugih večjih in močnejših reči, nego polne kase, in da je človeškega truda in žrtev vredno še kaj drugega, nego zlato in srebro. Kapitalisti vseh narodov drže s Turkom in zaničujejo revni narod, ki pač nima bogastva, pa ima vero v Boga in pravico. Veseli smo tega pojava v sedanjih brezverskih, sebičnih časih. Nad krvavimi poljanami na Balkanu plava sve-

ta misel, da je duša več od telesa, da je dušno bogastvo dragocenejše od zlata, da je vera v Boga in križ neskončno plodovitejša, nego vera v cekine.

Reven je res ta narod. Pač se mu smeja morje od vseh strani in mu pripoveduje, da na njegovem širokem hrbtu drugi narodi vozijo bogastvo v svoje dežele, toda vsakemu čutu za pravico tují, vsakemu napredku nasprotni Turak ga tišči, da ne more izrabiti ceste v svet. Najrodovitnejša zemlja je njegova, pa ne more vzdigniti njenih zakladov, ker ga tlači sužnja veriga. Gore skrivajo zanj v osrčju dragoceni reči, veletoki in bistre reke bi mu rade pomagale v boju za napredek, pa vse je vkleto, zakaj trava ne raste, kamor stopi turško kopito, kakor tako lepo veli naš pregovor. Reven je pa tudi ta narod, ki zdaj izkuša vso grozo vojnih viharjev, ker ga je tuja politika odtrgala od verskega središča Kristove cerkve, in ga tudi v verskem oziru držala vsled odvisnosti carigrajskega patriarha od sultana pod turško oblastjo. Ta revni narod je pa bogat na svoji požrtvovalnosti. Kar ima, to vse, prav vse tvega za to, da osvobodi svojo domovino. Napoleon je gnal svoje vojake v boje za svoje osebne namene; preslepil jih je z močjo svoje osebnosti. Bilo je nešteto vojska, kjer so se bojevali vojaki in so padali in umirali samo zato, ker so morali, ker se niso mogli izogniti vojni dolžnosti. Kristjan-Slovan na Balkanu se bojuje, pada, umira, ker sam tako hoče. Bije se, ne za osebne koristi, nego res za vero, za narod, za to, da bi bodoči rodovi imeli boljše čase.

Manj strašna smrt je v črne zemljo krilu,

kot so pod svetlim solncem sužni dnovi.

Bratom junakom velja naš pozdrav!

Vojna na Balkanu.

Na celi črti.

Turčija je napovedala Bulgariji in Srbiji vojno.

Vojna na Balkanu se bije na celi črti. Črnigori so se pridružile druge države, tako, da imajo Turki vojno na celi svoji meji. Vojno je napovedala Turčija 17. t. m. Izročila je srbskemu in bulgarskemu poslaniku takole pismo: »Ker sta se hoteli Bulgarija in Srbija s svojimi zahtevami vmešavati v notranje razmere Turčije in ker sta obe državi svoje vojske oborožili, vidi Turčija, da je mir nemožec.« — Poslanikoma Srbije in Bulgarije so dali potne liste in jih pozvali, naj hitro zapustita turško državo. Turki so brž ukazali svojim armadam, naj prodirajo v srbsko in bulgarsko ozemlje. S tem je pričeta splošna vojna.

Tudi Grška napovedala vojno Turčiji.

Do zadnjega so Turki upali, da vsaj Grke odvrnejo od vojne. Sicer je grška armada manj izvežbana in manj vztrajna, kakor bulgarska ali črnogorska, je pa Turkom zelo nevarna, ker jim lahko pride za hrbet in ker grozi zavzeti Solun. — Sedaj pa so tudi Grki napovedali vojno. Turški poizkusi, da bi Grke odvrnili od zveze z drugimi balkanskimi državami, so se torej izjalovili.

Oklic bulgarskega carja na ljudstvo. — Boj za pravice krščanstva.

Bulgarski car je izdal na ljudstvo manifest (slavnostno naznanilo), da se je začela vojna. Takole izjavlja: »Bulgari! 25 let sem se trudil, da zagotovim Bulgariji napredek mirnim potom, toda božja previdnost hoče drugače. Poklicani smo, da se odpovemo miru in zgrabimo za orožje. Vojskovati se moramo za trpeče brate kristjane, da jih rešimo iz turške sužnosti. Za pravice krščanstva se borimo, in zato so z nami srca vseh, ki ljubijo pravico. Zato sem zapovedal naši armadi,« pravi car na koncu, »naj prekorači mejo.«

Navdušenje Bulgarov.

Ta oklic je vzbudil povsod veliko navdušenje. Sploh gredo vsi Bulgari v sedanjo vojno z zavestjo, da se gre za obstanek bulgarskega naroda. Vsi so prepričani, da se odigrava velik zgodovinski dogodek, ki prinese njihovi domovini ali lepšo bodočnost ali pa propad. Zato vzklikajo: Smrt ali zmaga.

Prvi boji ob meji.

Dosedanji boji ob meji nimajo na razvoj nadaljne vojne odločujočega pomena. Vrše se le bolj med prednjimi stražami obeh armad. Taki boji so se vršili zlasti na srbski meji enkrat pri Ristovcu in drugič pri Prepolcu. Pri Prepolcu je padlo menda do 200 mož. Enako se vrše tudi boji na bulgarski meji, toda poročila niso točna.

Vojni načrti.

Razdelitev bulgarske armade.

Med vsemi armadami balkanskih držav je najbolj izvežbana in najbolj oborožena bulgarska. Zato pa je Turkom najbolj nevarna in bodo proti nji poslali v boj največ svojih čet. Takole je razdeljena bulgarska armada: Glavni del, kakih 200.000 mož ali še malo več, bo prodiral po dolini reke Marice. Temu delu je pridruženo tudi nekaj srbskega vojaštva. Na

Srbska armada.

En del se je združil z Bulgari, kakor smo omenili zgoraj. Glavni del pa gre ob reki Moravi proti Skoplju. Tukaj naj bi prišli skupaj obe armadi in premagali v odločilni bitki Turke. Na desnem krilu stoji še en oddelek, ki udere na Kosovo, kjer naj bi maščevala srbski poraz in padec starega srbskega carstva.

Grška armada.

Glavna naloga te armade bo, da se vrže proti Solunu. Imela pa bo težko delo,

1. General Nikiforov (Bulgarija). — 2. Ministrski predsednik Venizelos (Grško). — 3. General Putnik (Srbija). — 4. General Nasim paša (Turčija) — 5. General Vukotič (Črna gora).

Skadar (Skutari).

levi strani te armade stoji druga, manjša. Obe imata v prvi vrsti namen, prodirati proti Carigradu, glavnemu turškemu mestu, od katerega sta oddaljeni kakih 200 kilometrov. Od te armade je ločena čisto druga, ki se združila s Srbi ob Küstendilu in Dubnici. Ta hoče prodreti proti turškemu mestu Skoplje in tam pomagati veliko turško vojsko.

ker se bo morala meriti z močnim turškim armadnim zborom, zbranim v Monastiru.

Turški načrti. — Dve armadi.

Turki bodo napadali, kolikor se da sedaj razvideti, v dveh smereh. Nastopili bodo z glavno močjo proti Bulgarom v dolini Marice. Glavni boji bodo okrog Adrianopla (Odrina). Na drugi

strani pa se bodo morali braniti proti Srbom pri Skoplju. Poleg tega bo najbrž skušala prijeti Bulgare od strani in izkrcati ob bulgarskem obrežju večji vojaški oddelek.

Natančni ti načrti seveda niso. Podani so v toliko, kolikor se da sedaj posneli iz poročil. Če imajo kake posebne načrte, bo kmalu pokazala bodočnost.

Turški fanatizem.

Turki upajo na povračilo. — Plačilo za ponižanja.

Kakor je Turčija znotraj vsa razdrapana, vendar upajo vsi Turki, da se zopet povzdigne v ti vojni moč Turčije, kakor je bila nekdanj. Iznova sanjajo, da bodo vladali nad celim Balkanom, in enkrat za vselej povedali krščanskim psom, da se ne puste več griziti. Da, celo višji častniki sanjajo o tem da je prišel dan plačila in maščevanja za ponižanja, ki jih je trpela Turčija od kristjanov.

Turki plenijo in moré kristjane.

Med katoliškimi Malisori je bila najpepsa cerkev v breguškem okraju. Po dolgih letih in žrtvah je zrastle lepo svetišče božje. Sedaj je ta kraj kup pepela in kamena. Turško vojaštvo je, kakor včasih, ko so še hodili k nam ropat, udrlo v cerkev, strgalo in razbilo kipe in podobe, vse poteptalo in uničilo. Srebro in zlato so pokradli in prodali. Nato so se postavili okrog cerkve in streljali vanjo, dokler ni do tal zgorela.

Tudi ljudi moré in mučijo. Med Malisori, pa tudi drugod uganjajo hudobije, kakor svoje čase. Moré ljudi za nič, skrunijo in ubijajo ženske, koljejo celo otroke.

Zatirani Bulgari. — Delo usmiljenih sester.

V Makedoniji blizu Soluna delujejo slovenske usmiljene sestre med Bulgari. Te opisujejo strašni položaj takole: Vsak trenotek mislimo na mučeniško krono, mučeništvo pa trpe naša srca že sedaj, ko gledamo to nepopisno gorje. Turki groze naprej in naprej, da bodo vse poklali. Žene se skrivajo in jokajo in stradajo po svojih zapuščenih bajtah. Moške so vse odpeljali na vojno. Starčki in otroci pa prihitevajo v gručah k nam iskat zavetja in živeža. Me pa jim nimamo kaj dati . . .

Junaštva Črnogorcev.

Črnogorski in turški vojak.

V strašnih preganjanjih in vednih bojih s Turki utrdili so se Črnogorci in postali eden najbolj bojevitih narodov Evrope. Sedanji boji pričajo o njih, da so še vedno isti junaki, kakor nekdanj.

Vse utrdbe, ki so jih morali Črnogorci zavzeti v zadnjih bojih, so na strmih pečinah. Toda Črnogorci so plezali nanje, kakor da napadajo na ravnem. To junaštvo je zbegalo Turke. So pa Turki tudi hrabri junaki, in Črnogorci so ponosni, da se boré proti tako hrabrim ljudem. Utrdbe so Turki vedno držali, dokler je bilo sploh mogoče. Toda razlika je med Črnogorčev hlabrostjo in Turkovo. Če Turkom pade poveljnik, se ne znajo več boriti, Črnogorci pa so tako samostojni, da se bojujejo lahko tudi brez častnikov, če ti popadajo. Ne

zmede teh junakov tudi nič, če pade vse na levi in desni okrog njega.

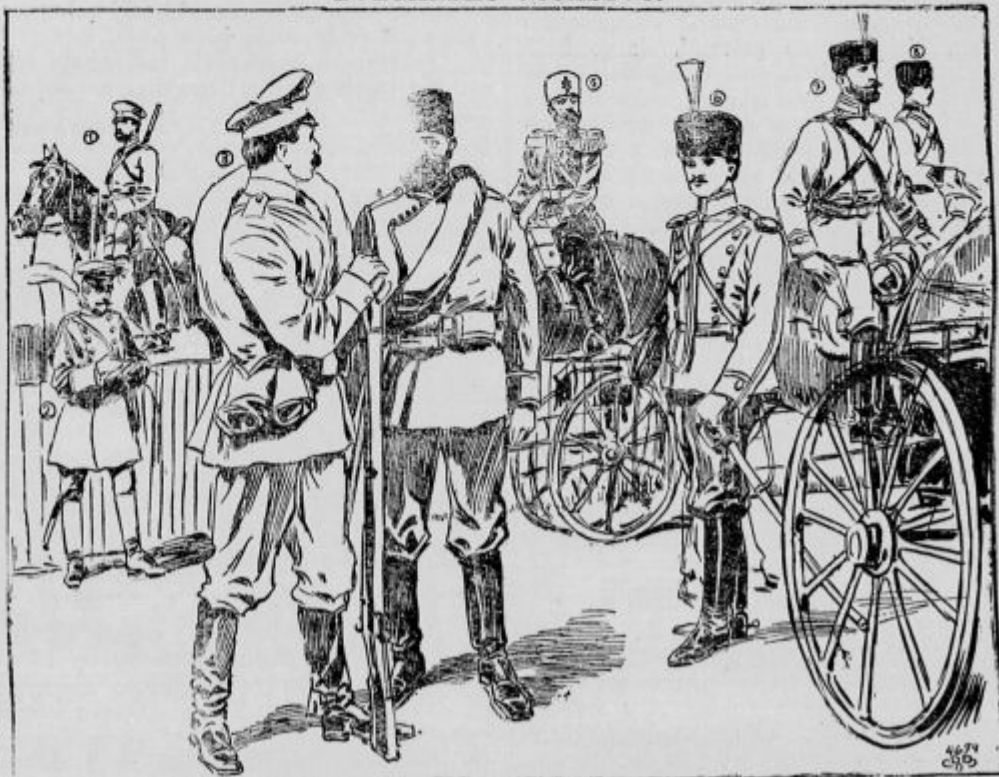
Junaški naskok na Taraboš. — Cel bataljon uničen. — Polovico plemena umrlo na bojnem polju.

Dokaz svojega velikega junaštva in drznosti so podali posebno Črnogorci iz

nehajo, planejo na šance in jih tudi zavzamejo. Toda Črnogorci so padali kakor snopje, če ne bi bilo noči, ne bi ne eden odšel živ. Okrog 800 jih je padlo; vsi iz plemena Lešnjanov, tako da njihovega bataljona skoraj ni več.

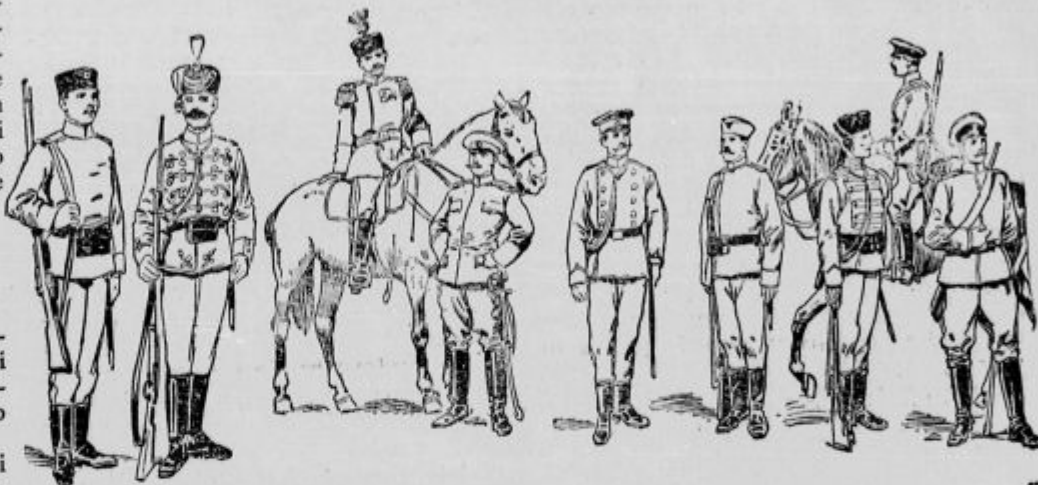
Vzrok tega napada in te drznosti je menda ta, ker so hoteli rešiti čast svojega

BULGARSKO VOJAŠTVO.

1. Konjenik (poletna uniforma). 2. Častnik generalnega štaba. 3. 4. Pešca. 5. General. 6. Konjiški častnik. 7. Konjenik (zimaska uniforma). 8. Topničar.

SRBSKO VOJAŠTVO.

1. Linijska infanterija. — 2. Gardna infanterija. — 3. Štabni častnik v paradi. — 4. Kavalerijski častnik. — 5. Artiljerist. — 6. Infanterija. — 7. Kavalerija.

plemena Lešnjanov. Pri napadu na skadrsko utrdbo Taraboš so se hoteli posebno izkazati. V temni noči so se previdno plazili proti gradu. Naenkrat jih Turki razsvetle z električnimi metalci svetlobe in začno nanje streljati od dveh strani s topovi. Strašni trenutki. A junaki ne od-

plemena. Sedanji kralj jih je namreč v neki pesmi pokaral, češ, da so najslabši črnogorski junaki. Sedaj so pokazali s svojo smrtjo, da so vredni vrstniki drugih.

Razdelitev črnogorske armade.

Da se razume, kako je mogel pasti en rod skupaj, naj opišemo črnogorsko raz-

delitev armade. Deli se armada na 56 bataljonov, kakor se deli črnogorski narod v 56 plemen. Člani enega plemena so vsi v enem bataljonu. Tako pride, da sta oče in sin, brat in brat — sploh vsi sorodniki skupaj v vojni.

Ranjenci. — Ponosni so na rane. — Zgled junaštva.

Ko dovažajo ranjence v cetinjsko bolnišnico, ne vidiš na obrazih običajne žalosti. Noben noče priznati, da ga boli, vsak se trudi, da bi veselo izgledal — saj je bil ranjen za domovino.

Pripovedujejo se nekateri ganljivi dogodki. Tako je prijezdil po boju pri Dečicu na konju vojak, ki se je komaj držal v sedlu, kajti topova krogla mu je zdrobila nogo nad kolenom. Vihtel je čepico in obraz mu je bil vesel ter je klical: »Živela Črna gora!« Vse se je zbiralo okrog njega in mu čestitalo z običajnim pozdravom: »Sretne ti rane bile!« A kakšne so morale biti njegove bolečine!

Dan za tem je krogla nekemu starčku zdrobila desno dlan; vzel je puško v levo in se umaknil v ozadje. Tu mu pride nasproti neki Malisor, ki bi bil šel rad v boj, pa ni imel puške. Ponudil je starcu denarja za puško. Toda ta odkloni novce, dá mu puško in naboje ter pravi: »Pojdi in maščuj mojo roko.«

Junaški starčki.

Očividci pripovedujejo, da je med črnogorskimi ranjenci zlasti mnogo starčkov, ki so hoteli na vsak način v boj, da se še enkrat poizkusijo z zakletim sovražnikom krščanstva. Vsled izgube krvi in bolečin leže onemogli, a le da jih spomniš boja, ožive jim oči. Pozna se jim, kaki borilci so bili.

Občudovanja vredni očetje.

Strašne so družinske žrtve, ki jih zahteva vojna. Med ranjenci je zopet starček, na bojišču pa sta mu padla dva sinova, tretji je težko ranjen, četrti je še v boju. Kraljica, ki je obiskala ranjence, se mu ponudi, da osvobodi najmlajšega iz vojne, a starec jo zavrne: »Ljubše mi je, da me na kose razsekate, nego da doživim tako sramoto.«

Drugi starček, zastavonoša svojega bataljona, je ranjen sam in je izgubil sina v vojni. Ko ga nekdo vpraša: »Kako je?« odgovori: »E, hvala Boгу, čez kak dan grem nazaj, da maščujem sina; zanj mi je žal.«

Na bojišču sta se borila drug ob drugem oče in sin. Starec opazi, da je sin padel zadet v nogo. Hitro se vleže čezenj, da ga brani s svojim truplom. Ko so pobirali ranjence in mrtve, je bil sin živ, oče mrtev.

Hrabre žene. — Razgovor s Črnogorko. — Ranjena ženska.

Hrabrost in pogum celega naroda se kaže tudi pri ženskem spolu. Pripoveduje se o hrabrosti starih špartank v starem veku, enake zglede vidimo v Črnigori. Neki poročevalec je govoril s Črnogorko o udaji turškega polkovnika. Ona ga prekine, češ: »strahopetec je bil.« »Pa zakaj naj ne-

umno pogine, če ni mogel nič doseči,« pravi poročevalec. »Čeprav; bolje je, da neumno pogine, kakor da bi se podal,« mu odgovori žena. »Kaj bi za svoje isto rekli?« Junaška Črnogorka, ki ima v vojni moža in dva brata, malo pomisli, potem pa reče: »Ako mi poginejo, ostanem sama kakor odsekana veja; kadar se vojna konča, bom ali vse izgubila ali vse pridobila. Pa vendar« — in tu ji je bil glas oster in mrzel — »lažje bi prenesla, če bi padli vsi trije, kakor pa, če bi se le eden podal.«

Junaško se je izkazala tudi druga žena. Ko je slišala, da Črnogorci na vojski

— so padle Črnogorcem v roke dne 16. t. m. Boji so bili siloviti. Črnogorci so mesto večkrat napadli, a uspehov zlepa niso dosegli, ker so se turški vojaki in albanski prostovoljci jako hrabro branili. Ko so mesto Črnogorci osvojili, polastili so se 14 topov, mnogo pušk, hrane in streljiva in so vjeli 700 mož posadke. Ostalo vojaštvo se je med hudim bojem umaknilo iz mesta, ko so ga osvojili Črnogorci. — Ta del črnogorske armade se bo skušal sedaj združiti s Srbi in skupno zavzeti Peč. Dalje se ne vé, če bodo prodirali, ker ni verjetno, da bi se preveč oddaljili od meje.

TURŠKO VOJAŠTVO.

1. Ulanec. — 2. Dragonec. — 3. Albanska infanterija. — 4. Nizam infanterija. — 5. Pehotno topništvo. — 6. in 7. častniki generalnega štaba.

Podgorica v Črnigori.

stradajo, hotela je možu donesti jedi. Prišla je v tabor med bojem in bila smrtno zadeta. Pa njej ni na tem, rekla je: »Hvala Boгу, da krogla ni zadela njega; bilo bi ga mnogo bolj škoda, kakor mene.«

Boji Črnogorcev s Turki.

Črnogorci napredujejo. — Berane zavzete. — Plen.

Berane, ki jih je napadla armada generala Vukotiča — ta prodira v Sandžak

Črnogorski princ Peter.

Uspehi druge črnogorske kolone. — Padeš Šipčanika in Tuzija.

Kakor severna kolona, tako mora tudi srednja, ki prodira na severu Skadrskega jezera, zavzemati male, a dobro utrjene turške obmejne kraje. To se vrši seveda počasi in z velikanskimi izgubami napadalcev. Toda črnogorske hrabrosti strmine in utrdbe ne ustrašijo. Ti kraji padajo drug za drugim v njihove roke.

Posebno hudi so bili boji za šipčanik in Tuzi. Po osvojitvi so Črnogorci dobili

več topov, 7000 pušk, veliko konj, 800 šotorov in precej živil. O padcu se posebej poroča tole:

Turška posadka se uda. — Črnogorci jim izkažejo vojaške časti.

Ko se je javilo, da se približuje zajeta turška vojska, so ji šli zmagoviti Črnogorci do ržaniškega mostu nasproti, in sicer njim na čelu prestolonaslednik Danilo, z njim pa trije bataljoni moštva. Turški ujetniki so prihajali počasi, večinoma sklonjenih glav in potrti. Vidi se jim, da živo čutijo strambo teh trenutkov. Ko so se približali prestolonasledniku, je godba zaigrala turško himno, turškim častnikom so se izkazale vse vojaške časti. Črnogorski poveljnik Bešič, kateremu so Turki izročili mesto, predstavi turškega poveljnika. Prestolonaslednik Danilo mu čestita, da je tako hrabro branil utrdbo, in mu dá nazaj sabljo, katero je dal turški poveljnik v znamenje, da se podaja. Prestolonaslednik mu je rekel: »Junak si in kot junaku ti vračam sabljo.« — Tako spoštujejo hrabri Črnogorci turško hrabrost.

Nameni druge črnogorske kolone.

Prestolonaslednik Danilo hoče s svojo vojsko dospeti pred veliko turško mesto Skader. Tam se bo združil s tretjo črnogorsko armado pod poveljstvom generala Martinoviča, ki prodira ob južni strani Skadrškega jezera. Obe armadi bodeta poskušali vzeti Skader. Razume se, da bo to trd oreh, kajti Skader je dobro utrjen in ima mnogo vojaštva.

Prodiranje Martinovičeve kolone. — Boji za Taraboš.

General Martinovič je s svojo vojsko že pred vrati Skadra. Imel je na poti malo nasprotja in pa tudi krajšo pot, kakor kolona prestolonaslednikova. Vendar pa so njegove izgube morda največje. Tik pred Skadrom je utrdba Taraboš. Omenili smo že zgoraj, kako junaško in predrzno so jo Črnogorci napadli in kako velike izgube da so imeli. Utrdbe še niso mogli zavzeti. Stala bo pač še premnogo človeških žrtev.

Kako je preskrbljeno za ranjence?

Premalo preskrbljeno za oskrbo ranjencev.

Vsa poročila z Balkana, najsibo iz črnogorskih bojev, iz Srbije ali Bulgarije, soglašajo v tem, da ne morejo zadosti preskrbeti za ranjene vojake. Vendar si zato mnogo prizadevajo. Hiti jim pa na pomoč vsa krščanska Evropa. — Posebno zdravnikov primanjkuje povsod.

Rdeči križ.

Rdeči križ se imenuje društvo, ki ima v vojni skrbeti za ranjence. Društva, ki so na Balkanu v ta namen, ne zadostujejo, zato pa pošiljajo obveze, zdravila itd. tudi druga društva. V Črnogoro je prišlo na primer do 50 usmiljenih sester, ki bodo skrbela za ranjence po bolnišnicah.

Junaška Srbkinja.

Marina Veličković, ki je stara sedaj 56 let, se je udeležila velike turško-srbske

vojske l. 1876. kot bolniška strežnica. Bila je vedno v prvih vrstah. Obvezovala je ranjence in jih odpravljala v ozadje. Bila je pri tem tudi sama ranjena. — Ko je slišala sedaj, da je vojna, se je brž zopet oglasila za strežnico. Branili so se je sprejeti, češ, da je že dovolj storila za domovino, na stare dni naj počiva. Toda ni prej odnehala, da so ji morali dovoliti, da je šla med bolniške strežnice.

Kraljice za ranjence.

V Črnigori vodi vso skrb za bolnišnice in jih nadzoruje prestolonaslednikova žena Milica. Sama obiskuje bolnike in jim streže, pomagajo ji pa tudi druge princezine.

Tudi v Bulgariji hoče prevzeti nadzorstvo preskrbe ranjencev sama carica. Odpotovala je zato v bližino bojišča.

Laška kraljica, ki je hčer črnogorskega kralja, tudi skrbi za ranjene Črnogorce. Odposlala je mnogo stvari za ranjence in še obljubila.

Koliko je doslej ranjencev?

Natanko se ne da povedati število, ker niso poročila točna. Neko poročilo trdi, da je mrtvih Črnogorcev doslej 600, ranjenih pa 1000. Najbrže pa bo število precej večje.

Kako je preskrbljeno za razne vojske?

Bulgarska armada najbolje preskrbljena.

Vojaki bulgarske aktivne in rezervne armade so odpotovali dobro oblečeni in oboroženi na vojsko. Večina je imela poleg denarja za menažo tudi manjše vsote v zlatu, da lahko plačujejo z zlatom, kar bodo kupili, ko pridejo čez mejo.

Srbom se godi slabše.

Manj so preskrbljeni Srbi. Uniforme imajo le vojaki prvega poziva, ostali so v svojih oblekah. Mnogi so menda obuti celo samo v opanke. — Tudi glede na orožje so Srbi mnogo na slabšem od Bulgarov.

Za Grke skrbe grški milijonarji.

Izmed vseh so najslabše opravljeni in preskrbljeni Grki. Toda zanje hočejo poskrbeti bogati grški trgovci-milijonarji, ki so raztreseni po raznih turških mestih. Dva sta že poslala vsak po 100.000 drahem (približno vsak 95.000 K). Eden želi, da se vojakom preskrbi spodnja obleka, drugi, da se jim kupijo nogavice.

Vojna na morju.

Ob sedanji balkanski vojni pridejo glede na pomorsko vojno v poštev Turki, Grki in Bulgari. — Odločno so v premoči Turki, dasi tudi njih brodovje ni bogvekaj. Nevarni so zlasti Bulgarom, ker bi lahko izkrcali za njih hrbotno močne vojaške oddelke, ne da bi ti to mogli zabraniti. Zato Bulgari sedaj pridno utrjujejo obrežje.

Grško in turško brodovje.

Grki so na boljšem od Bulgarov. Imajo tri križarice, eno oklopno križarico, osem torpednih rušilcev in šest torpedovk. Štiri torpedovke so sedaj kupili. — Grško brodovje je okrog Preveze že začelo vznemir-

jati Turke. Turki imajo dve oklopnici in dve križarici, dve oklopni križarici in osem torpednih rušilcev.

Druge vesti.

Rusija za balkanske narode. — Sovraštvo proti Avstriji.

Rusija stoji na strani balkanskih držav brez ozira na to, kaj Avstrija na to poreče. To se jasno vidi iz tega, kako piše rusko časopisje in kako misli ruska javnost. Naj ruska diplomacija govori proti vojni, ruski narod je navdušen za vojno proti Turkom in želi zmage krščanskemu orožju. Vse rusko časopisje je sovražno Avstriji in ji grozi, če bi storila kaj proti Srbom, z vojno. Da je sovražno Avstriji, priča dogodek v Kijevu, kjer so strgali avstrijsko zastavo v pouličnih demonstracijah.

Kako izgleda v Bulgariji med vojno. — Bulgarske žene.

Zanimiva so poročila iz Bulgarije, kjer so morali oditi vsi moški, ki so sposobni za orožje, v vojno. Prve dni je stal ves promet, saj ni bilo nikogar, ki bi delal. Ojunačile so se ženske. Vidiš jih sedaj, da delajo po uradih, vodijo vso trgovino in promet in celo cestno železnico.

Političen pregled

Žalosten pogled na Hrvaško.

V teh dneh, ko gleda ves svet na Jugoslovane, kako segajo po orožju, da pribore svobodo izpod Turkov, zapada del Jugoslovanov v krščanski Avstriji vedno večji sužnosti. Mažarski agent, komisar Cuvaj, besni in divja v ubogi Hrvatski kar naprej. Žalostno je to posebno, ker jemlje ugled celi državi in kaže nazunaj, da je pri nas edini gospodar — Madžar.

Strašna zarota? — Jukića so hoteli rešiti.

Policija je raznesla v svet vest, da so dijaki hoteli Jukića osvoboditi. Če bi bilo to res, bila bi to nespametna otročarija od strani dijakov, ki ne premislijo dovolj svojih korakov, bilo pa bi razumljivo pri sedanjem položaju na Hrvaškem. Iz tega dogodka pa hoče Cuvaj ustvariti nov proces, ki bi mu naj še bolj utrdil njegov sedež. Dokazati menda hoče, kako neobhodno potreben je on na Hrvaškem, če hoče država, da ne izbruhne punt ali bogvekaj. Po ulicah zagrebških mrgoli špionov, ki vlečejo na ušesa, kaj se govori, ravnotako je vse polno orožnikov in policajev, kakor da je revolucija.

Policija zapira časnike in celo — dekleta.

Pri vseh časnikaških so se vršile hišne preiskave, ki so bile seveda brez pravega uspeha. Kljub temu so zaprli tri časnikaške. Nihče ne vé prav, zakaj so jih zaprli. Najbrž zato, ker pišejo v tuje liste o Cuvajevih gredobijah. Hoče pa menda komisar še veliko časnikašev vreči v ječo.

Radi namišljene zarote je policija odpeljala v zapor tudi dve dekleti, gojenki

deklškega liceja: gospodično Cvijič, sestro onega Cvijiča, ki je bil obsojen ob enem z Jukičem in štirinajstletno Hruby. Vrgla ju je policija v zapor in tako z njima postopala, da je moral odvetnik posredovati. Ker se deklici nista mogli v smradljivih luknjah pomiriti, prisilili so njuni materi, da ste morali prenočiti pri deklkih.

Preganjanje časnikarjev.

Izmed zaprtih časnikarjev so morali dva izpustiti. Četudi so jih zaslišavali cel dan, niso jima mogli ničesar dokazati. Da so storili proti njima vsaj nekaj, ko ju že niso mogli zapreti, so izgnali enega izmed obeh za pet let iz Zagreba. Enega drugega so še pridržali v zaporu. Hočejo ga spraviti v zvezo z zaroto za osvobojenje Jukiča.

Spor z zdravniki.

Društvo hrvaških zdravnikov je na svojem zborovanju izključilo iz svoje vrste tista dva zdravnika, ki sta pri sodni obravnavi proti Jukiču nastopila. Očitajo jima, da sta izpovedala na pritisk Cuvajev proti svoji vesti. — Cuvaj je prišel v strašno zadrego. Rad bi razpustil društvo in voditelje zaprl, pa se boji. Zdravniki so namreč sklenili, da se tisto uro odpovedo vsakemu zdravljenju, kakor hitro bi Cuvaj le enemu las skrivil. Tu je pa minila Cuvaja korajža; ni si upal nakopati tako strašne odgovornosti na glavo in svet se mu zopet smeje.

KONEC LAŠKO-TURŠKE VOJNE.

V teh dneh, ko se je začela vojna na drugem koncu Turčije, so se Turki iznebili vsaj ene. Podpisal se je mir med Turčijo in Italijo.

Pregled važnejših vojnih dogodkov.

Ravno ob obletnici se je sklenil mir. Lansko leto meseca oktobra je pretresel svet glas, da se je začela laško-turška vojna, letos ob istem času pa se je izvedela iz švicarskega mirnega mesteca Ouchy vest, da je teh bojov konec.

Laške vojne moči. — Boji do deževne dobe

Meseca septembra so začeli Italijani zbirati svojo vojsko za napad Tripolisa. Predvsem so porabili južne polke, ko pa se je pokazalo, da ti ne zadostujejo, pritegnili so tudi polke iz severne Italije. Sredi oktobra sta se prepeljali dve diviziji v Afriko. Vzeli so seboj malo konj, pač pa letalne stroje. Število je bilo še premajhno in došli sta še dve diviziji v letu 1911., leta 1912. pa še tri. Vsa moč se šteje na 130.000 mož.

Napad se je začel na glavno mesto Tripolis, ki ga je branilo 1000 mož. Posadka je kmalu zbežala. Med tem je parastlo razburjenje mohamedancev in grozila je Lahom mohamedanska sveta vojna. S pomočjo Arabcev so se Turki okrepili in začeli napadati Italijane. Medtem so padla po precej krvavih bojih obrežna mesta: Tobruk, Derna, Benghazi in Homs. Najhujši boji so bili od 23. do 28. oktobra. Turki so Lahe nazaj pognali in več utrdb okrog Tripolisa vzeli. Uparli so se tudi domačini v mestu. Nevarnost za Lahe je

bila takrat največja. Takrat sta prišli še dve diviziji iz Italije in nevarnost je bila odstranjena.

Pot v notranjost dežele.

Ko se je začela nato deževna doba in so boji malo ponehali, so Lahi začeli prodirati v notranjost dežele. Osvojili so koncem novembra kraje Henni in Mesri in kmalu nato znamenito oazo Ainzara. Za pot v puščavo niso mogli rabiti konj, ampak le kamele. Ker je teh primanjkovalo, so zgradili do Ainzare železnico. Odtod so prodirali potem v puščavo, kjer so se udarili s Turki pri Bir Tobrasu. Tu bi jo bili kmalu izkupil. Vodniki so jih v puščavi zapeljali in pripeljali pred sovražnika, ki je bil močnejši. Zmanjkalo jim je streliva in uničeni bi bili, če bi jih ne varovala noč ter ne bi dobili o pravem času pomoči.

Boji ob obrežju.

V letu 1912. so se Lahi vrgli posebno na obrežne kraje. Osvojili so Buhamer, Sanzur, Sidi-Said itd. Služilo jim je ob obrežju posebno brodogovje, ki je prisililo s svojimi topovi sovražnika povsod k mirovanju. Zadnji boj je bil letos 20. septembra, ko je general Ragni vzel Sidi-Bel-Hai v oazi Sanzur.

Brodogovje je napadlo poleg tega tudi druga turška mesta. Dne 16. aprila Bejrut, 17. maja je vzelo otok Rod in kasneje še nekatere manjše otoke. Najdrznejši je bil napad na Dardanele, ki se je končal brez večjih izgub.

Napadom laškega brodogovja ob albanškem obrežju je napravila konec Avstrija, ki je Lahom kratkomalo povedala, da nimajo ob Albaniji nič iskati.

Pogoji za mir.

Iz mesta Ouchy poročajo, da se je mir sklenil in podpisal 15. oktobra ob 6. uri zvečer. Pogoji so ti: Turčija prizna laško postavo, s katero se je proglasila oblast Italije nad deželama Tripolis in Cirenajiko; obenem odpokliče svoje vojake iz teh dežel ter izda na Arabce oklic, naj prenehajo z bojem. Ko Turčija te pogoje izpolni, ji vrne Italija zasedene otoke v Egejskem morju, plača za državna posestva v Tripolisu odškodnino, ki še ni določena, a bo najbrž okrog 40 milijonov lir. Prizna tudi sultana kot versko najvišjo oblast v Libiji, kakor se tudi imenujeta novi deželi.

»SLOVENSKI DOM« IN NRAVNOST.

Liberalizem se v dosego svojih namenov poslužuje peklenške zvijače. Vere v Boga mu ne kaže naravnost in očitno pobijati, ima pa sto in sto načinov in potov, da jo polagoma in neopazljivo izpodkopa.

Poglejmo n. pr. tisti »Slovenski Dom«. Vsaka številka mrgoli podlih psovok, umazanosti in grdobe, človek nehote misli, da treznih ljudi tega nikoli ne morejo pisati, na prvi strani pa objavlja taisti list včasih navidez tudi kakšen spodoben članek. Navidez! Tako n. pr. je zadnjič »Slo-

venski Dom« svaril pred šnopsom. Šnops, tako po pravici pravi, izpodkopa človeško zdravje. Brez zdravja pa ni sreče, zadovoljnosti, pametnega življenja. Sploh pa, nadaljuje ta list, naše ljudstvo premalo na telesno zdravje gleda; eni preveč skupaj grabijo, preveč delajo, se tako zdelajo, in rode potem nezdrave otroke, ti so pa potem tudi slabega značaja, slabe nravnosti in podležejo skušnjavam; »podlaga nravnosti je vedno onečiščena kri«. Zato naj kmet po pameti dela, naj ne pozabi na sonce, zrak, svetlobo, globoko dihanje, počitek, razvedrilo. Vedno naj pomisli, da je koristno, če stremi za telesnim in dušnim zdravjem, in sicer ravno zato, da bo dobrine, katere mu svet nudi, lahko čim bolje in čim dalje užival. Potem bo imel tudi telesno zdrave otroke, ki bodo i na duši zdravi, pametni in srečni.

To se vse prav čedno sliši. Gotovo je, da je telesno zdravje eden najugodnejših pogojev tudi za dušno zdravje, ni pa nikakor res, da vsa npravna pokvarjenost in popačenost izvira iz telesne slabosti. Kdor količaj pozna življenje, ve, kako tudi najzdravejši korenjaki podležejo vplivu slabega in se udajajo nespametnemu ter gresnemu življenju. Slaba tovaršija, zgled, slabost volje, ki je vsemu človeštvu podedovana, razvname v človeku strasti, iz katerih se rodi slabo. Telesni slabici imajo dostikrat izkvarjeno živčevje in možganje, so več ali manj bebasti, nimajo čvrste volje, so otožni, trmasti, se ne morejo ubraniti sili svojih nagonov, jih ne znajo obvladati, najmanjša stvar jih razburi in iz ravnotežja spravi, vse res, ampak tudi zdravi ljudje podležejo vplivu slabega.

Nadalje ni res, da že vsaka telesna slabost izkvarja tudi duha. So čisto gotove vrste bolezni, ki imajo za posledico bebstvo, kakor n. pr. na zašnopanem in vsled nezdrave vode na takozvani golšči (krof) trpečem nemškem Koroskem; bebstvo pa seveda vpliva tudi na ostale človeške duševne zmožnosti. Bebci so res k zlu močno nagnjeni. Potem bi se lahko naštel še nekaj drugih takih bolezni, ampak vsaka telesna slabost pa nima tudi oslabelosti duha in volje za posledico.

Tretja zmeta je ta, da je rojstvu nezdravega potomstva krivo samo preveliko delo. Izdelan človek ima »nezdravo kri« in vsled tega »rodi slabe otroke« — to je tudi neka taka presplošna trditev, ki ni res. Gotovo pri nas nekateri preveč trpe, zlasti ženske, posledica tega so gotovo tudi slabi otroci, a le v tolikih in tolikih slučajih, morda v ravno tolikih pa ne. Na drugi strani se zdi, da premalo dela najbolj zdravju potomstva škoduje, kar se opaža v krajih, kjer je prebivalstvo prebogato in omehkuženo. Tam so otroci po velikem delu za nič. Resnica bo tu v zlati sredi.

Ampak to ni značilno, značilno za »Dom« je to, da v celem članku, ko govori o nravnosti, Boga in njegovih zapovedi niti z eno samo besedico ne spominja. Prva in glavna podlaga dobremu in čednemu življenju je vera v Boga, ki je sam neskončno in neizmerno dober, ki nas je po svoji podobi ustvaril, da mu postajamo z dobrim življenjem vedno bolj po-

žobni in ki nam je za greh določil kazen, za krepost pa plačilo. S tem se ljudstvo najbolj k dobremu nagiba in slabega obvaruje; kjer pa ljudje izgube vero v Boga, kmalu splošno propadejo. »Slovenski Dom« pa meni, da bodo kmetje pošteno živeli le zato, ker jim to koristi, ker bodo potem mogli »čimbolje in čimdalje dobrine tega sveta uživati«. Kaj pa po smrti? Če ne verujem v posmrtno življenje, čemu bi pošteno živel? Za koga? Zaradi svojih otrok? Brigajo me ti, briga me ves svet, če me nič več ne bo! Jaz bom užival, dokler sem tu, užival čim največ, naj to potem slabo vpliva na mojo in mojih otrok kri ali ne! To je posledica liberalnega nauka o nramnosti. Trezno in pametno uživa dobrine sveta le tisti, ki v Boga veruje, ki se njegovih zapovedi drži, ker jih je On dal, kateri najbolj ve, kaj je človeku v korist in kaj ne.

To je edino prava podlaga nramnosti, liberalne pridige o nramnosti pa pripeljejo tiste, ki jim verjamejo, do tega, da še tisto malo vere, ki jo imajo, izgube in so tako še bolj izpostavljeni vplivu slabih nagonov. To se pozna na ljudstvu povsod, koder ima liberalizem veljavo, v mestih in na kmetih.

LISTEK

Salomonovi rudniki.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M.

(Dalje.)

Kakor so čitatelji te povesti že davno opazili, sem jaz, da priznam odkrito, precej nerođen in malo vnet za boj. V tem trenutku sem pa prvokrat v svojem življenju čutil, kako mi je srce kar gorelo bojnega navdušenja. Moja kri, ki je bila doslej skoraj napol zmrznjena od groze, se je hitro pretakala po mojih žilah in polastilo se me je divjaško poželenje ubijati in ne prizanašati. Tamkaj so stali; njihove glave so bile nagnjene preko ščitov, roke krčevito stisnjene, ustnice odprte, na ljutih obrazih je bilo brati koprnenje po boju in oči so se jim svetile, kakor krvavemu psu, kadar ugleda svojo žrtev.

Samo Ignosi, odet s plaščem iz leopardove kože, je stal mirno. Mene ni več držalo na mestu.

»Ali naj stojimo tukaj, dokler ne poženemo korenin, Umbopa — Ignosi, hočem reči, med tem ko Tvala pobija naše brate tamkaj?« sem zaklical.

»Ne, Makumazan,« se je glasil odgovor, »glej, sedaj je pravi trenutek; porabimo ga!«

Ko je to dejal, je naš polk planil naprej, tekla naokoli in jih zajel od druge strani.

Tedaj je Ignosi dvignil svojo bojno sekuro in dal povelje za napad; nato so »Bivoli« dvignili kukuanski bojni krik in planili naprej kakor naval morja.

Kaj je sledilo sedaj, ni v moji moči, da bi povedal. Spominjam se le toliko, da se je tresla zemlja in zadivjal je strašen boj.

Ko sem se nekoliko zavedel, sem stal sredi še ostalih »Sivih« in ravno za Sergijem. Kako sem prišel tja, v onem trenutku nisem vedel; vendar mi je Sergij pravil pozneje, da me je prvi ljuti naval »Bivolov« ponesel skoro do njega in me potem popustil, ko se je naval ustavil. Tedaj je on skočil iz kroga in me vzel seboj.

Krasno je bilo videti te hrabre bataljone, kako so prihajali preko nasipov svojih mrtvih tovarišev, kako so držali pred seboj njihova mrtva trupla, da bi z njimi prestregli naše sulice. Diven je bil prizor, videti tega pogumnega starega vojaka Infadusa, ki je hladnokrvno kakor po navadi dajal povelja, se smejal in se celo šalil, da bi vzpodbudil peščico svojih vojakov, in

Bil je orjašk boj in grozen videti...

je potem stopil naprej, kjer je bil metej najhujši. Še krasnejši pa je bil pogled na Sergija, čegar nojeva peresa so padla vsled udarca s sulico, tako da so sedaj njegovi dolgi rumeni lasje vihrali za njim v popoldanski sapi. Tamkaj je stal sredi meteža, s krvavimi rokami, krvavo bojno sekuro, krvavo opravo, in gorje vsakemu pod njegovim udarcem.

Sekira je šla skozi ščit in kopje, skozi nakit na glavi, lase in črepinjo, dokler se navsezadnje nikdo več ni hotel približati velikemu belemu »tagati« (čarovniku), ki nikdar ni zgrešil in usmrtil z enim udarcem.

Naenkrat se je začul krik: »Tvala, Tvala!« in iz gnječe je skočil orjaški enooki kralj sam, ravno tako oborožen z bojno sekuro in ščitom in z verižnim oklepom na sebi.

»Kje si ti, Inkubu, ti beli človek, ki si ubil mojega sina Skrago — poskusi, ako moreš in ubij tudi mene!« je zakri-

čal in v istem času vrgel svojo tolo nramnost proti Sergiju, ki jo je na srečo videl leteti in jo prestregel s svojim ščitom, katerega je prodrla in obtičala v železni ploči.

Nato skoči Tvala z glasnim krikom nramnost nadenj ter ga s svojo sekuro tako močno udari na ščit, da je sama moč in sila udarca podrla Sergija na kolena. V tem trenutku so se začuli med polki, ki so pritiskali na nas, klici presenečenja in strahu, in ko sem se ozrl, sem videl, kaj da je vzrok temu.

Na levi in desni je na ravnini kar mrgolelo peres napadajočih vojakov. Oni oddelki, ki so bili poslani, da obidejo sovražnika, so nam prišli na pomoč. Čas ni mogel biti bolje izbran. Cela Tvalina armada je obračala vso pozornost na divji boj okoli ostankov »Sivih« in okoli »Bivolov«. Šele ko ste bili obe naši krili tik blizu njih, so jih zagledali. Sedaj so pa naši planili na njihova krila s tako močjo, da oni niso imeli časa postaviti se v primerne vrste za obrambo.

V petih minutah je bil izid boja odločen. Prijeti od obeh strani in pod vtisom strašnega klanja, ki so ga doživeli pred »Sivimi« in »Bivoli«, so se Tvalini polki spustili v beg in kmalu je bila cela ravnina med nami in mestom Lu polna raztresenih bežečih vojakov. Kar se tiče čet, ki so obdajale nas in »Bivole«, so se razkropile kakor vsled čarovniške moči in naenkrat smo stali sami, kakor skala, od katere se je umaknilo morje. Toda kakšen prizor je bil to! Okoli in okoli nas so ležali mrtvi in umirajoči v visokih kupih in izmed hrabrih »Sivih« je ostalo samo petindevetdeset mož živih. Več kakor dva tisoč devetsto jih je padlo samo v tem polku.

»Možje!« je rekel Infadus mirno, ko so mu obvezovali rano na roki in se je oziral po ostankih svojega polka, »ohranili ste slavo svojega polka in o boju tega dne bodo govorili še vaših otrok otroci.« Nato se je obrnil in stresel Sergiju roko. »Velik mož si ti, Inkubu,« je rekel preprosto, »dolgo časa sem živel med vojaki in poznam mnogo hrabrih in pogumnih mož med njimi, toda nikdar nisem videl moža kakor si ti!«

»Bivoli« so začeli marširati mimo nas na poti proti Lu, mi pa smo sprejeli od Ignosija sporočilo, v katerem prosi Infadusa, Sergija in mene, da se mu pridružimo. Ostali možje »Sivih« so dobili nalogo, da zbirajo ranjence, mi pa smo se sešli z Ignosijem, ki nam je povedal, da je naš cilj Lu, da dovrši svojo zmago s tem, da vjame Tvalo. Nišmo še prišli daleč, ko smo zagledali Tomiča sedeti na nekem mravljišču. Tik poleg njega so ležala trupla Kukuancev.

»Ranjen mora biti,« je rekel Sergij skrbno. In ko je izpregovoril te besede, se je prigodilo nekaj čudnega. Mrtvo truplo Kukuanskega vojaka, ali pravzaprav njegovo dozdevno mrtvo truplo je naenkrat skočilo pokonci, vrglo kapitana raz mravljišče in ga začelo obdelovati s svojo sulico. Prestra-

šeni smo planili naprej. Ko nas je Kukuanc videl prihajati, je zadal Tomiču zadnji silni sunek in zaklical: »Tu imaš, čarovnik!« ter pobegnil. Tomič se ni ganil in mi smo sklepali iz tega, da je naš dobri tovariš mrtev. Zalostni smo dospeli do njega in bili smo v resnici začuden, ko smo ga našli bledega in slabega, z imenitnim nasmehom na obrazu in z monokljem še vedno na očesu.

»Krasen oklep to,« je mrmral, ko je ugledal naše obraze nad seboj. »Kako drago so jih morali prodajati;« nato se je pa onesvestil. Ko smo ga preiskali, smo našli, da je dobil težko rano v nogo, da je pa verižni oklep preprečil, da mu vsi sunki sulice njegovega napadačca niso nič drugega prizadejali, kakor da so ga močno opraskali. Naložili smo ga na pleteno nosilnico in ga odnesli seboj.

Ko smo dospeli do najbližjih vrat mesta Lu, smo našli tamkaj naš polk, ki jih je čuval. Ostali polki so na isti način stražili ostale izhode mesta. Častnik, ki je poveljeval temu polku, je stopil naprej, pozdravil Ignosija kot kralja in mu sporočil, da se je Tvalina armada rešila v mesto, kamor je ubežal tudi Tvala sam, vendar pa misli, da so njegovi vojaki popolnoma obupani in da se bodo podali. Nato se je Ignosi posvetoval z nami in poslal k vsakim vratom klicarja s pozivom do braniteljev, da jih odpro. Na svojo kraljevo besedo jim je obljubil življenje in odpuščanje, ako odlože orožje. Oznanilo ni ostalo brez uspeha. Kmalu se je med glasnimi in veselimi klici »Bivolov« spustil most doli preko jarka in vrata so se odprla.

Zavarovali smo se primerno proti vsakemu izdajstvu in odkorakali v mesto. Ob celi poti so stali poraženi vojaki s povešenimi glavami in s ščiti in kopji pred nogami. Ko je šel mimo njih Ignosi, so ga pozdravili kot kralja. Ko smo dospeli do velikega prostora, kjer smo pred enim ali dvema dnevoma videli parado in lov na čarodejce, je bil ves zapuščen. Ne, ne popoknoma zapuščen, kajti tamkaj pred svojo kočjo je sedel kralj Tvala sam in samo eno bitje je bilo pri njem — Gagul.

Ko smo prišli skozi vrata, smo korakali preko odprtega prostora naravnost proti bivšemu kralju. Prišedši nekako petdeset korakov blizu se je polk ustavil in mi smo se opremjeni od majhne straže podali blizu njega; Gagul nas je med tem na vse kriplje psoval. Ko smo dospeli do njega, je Tvala dvignil svojo s peresi okrašeno glavo in uprl svoje oko, ki se je zdelo, da se bliška utajene jeze, ravno tako kakor veliki dijamant na njegovem čelu, na svojskega tekmeča — Ignosija.

»Pozdravljen, o kralj!« je rekel z bridko porogljivostjo; »ti si jedel moj kruh in si s pomočjo čarovnije belih mož naščuval moje polke proti meni, da so se uprli in porazili mojo armado. Pozdravljen! Kakšno usodo si namenil meni, o kralj?«

»Usodo, ki si jo ti naklonil mojemu očetu, na čegar prestolu si sedel toliko let!« se je glasil resen odgovor.

»Dobro! Pokazati ti hočem, kako znam umreti, da se boš še dolgo spominjal. Poglej, sonce zahaja v krvi,« in pokazal je s svojo rdečo bojno sekiro proti ognjeni obli, ki je zahajala, »dobro je, da tudi moje sonce zaide z njim. In sedaj, o kralj! Pripravljen sem umreti, vendar zahtevam pravico kukuanske kraljeve hiše,*) da umrjem v boju. Tega mi ne moreš odreči, sicer boš osramočen celo pred temi bojazljivci, ki so danes bežali.«

»Velja! Izvoli si, s kom se bodeš bojeval? Jaz sam se ne morem boriti s teboj, kajti kralj se bojuje samo v vojski.«

Tvalino mračno oko se je oziralo po naših vrstah gori in doli, in jaz sem čutil, kako je za trenutek obstalo na meni, da me je spreletel strah. Kaj, ako si izvoli mene, da se bojuje z menoj? Kako naj se nadejam zmagati divjaka, ki je bil visok šest čevljev pet palcev in razmerno širok? To bi bilo ravno toliko kakor samoumor! Nemudoma sem sklenil, da boj odklonim, in tudi ako me radi tega poženejo iz kukuanske dežele. Bolje je, mislil sem si, pregnan biti iz dežele, kakor pa posekan biti z bojno sekiro.

On pa je spregovoril:

»Inkubu, kaj praviš, ali naj končava, kar sva začela danes, ali naj te imenujem strahopetca, belega bojazljivca?«

»Ne,« je posegel Ignosi hitro vmes, »z Inkubu se ne boš bojeval.«

»Ne, ako se boji,« je dejal Tvala.

Na nesrečo je Sergij razumel to opazko in kri mu je zalila lica.

»Jaz se bom bojeval z njim,« je rekel, »naj spozna, ako se ga bojim.«

»Za božjo voljo!« sem ga prosil, »nikar ne tvegajte svojega življenja nasproti takemu divjaku. Vsakdo, ki vas pozna in vas je danes videl, ve, da niste bojazljivci.«

»Vseeno se bom bojeval z njim,« se je glasil odločen odgovor. »Nikdo ne sme mene imenovati bojazljivca. Jaz sem pripravljen!«

Stopil je naprej in dvignil sekiro.

»Ne bojuj se, beli mož,« je rekel Ignosi in prijazno položil svojo roko na Sergijevo ramo, »bojeval si se dovolj, in ako bi se ti kaj pripetilo pod njegovimi rokami, moje srce bi bilo presekanano na dvoje.«

»Jaz se bom bojeval,« se je glasil Sergijev odgovor.

»Dobro, Inkubu, pogumen možak si. Lep boj bo to. Poglej, Tvala, slon te čaka.«

*) Med Kukuanci je postava, da se ne sme usmrtili noben član kraljeve hiše, razun z njegovim privoljenjem. Dovoljeno mu je izbrati si celo vrsto nasprotnikov, ki jih kralj odobri in s katerimi se bojuje toliko časa, dokler ga eden izmed njih ne ubije.

Bivši kralj se divje zakrohota in stopi naprej pred Sergija. Za hip sta stala tako in zahajajoče sonce je zasijalo na njuni čvrsti postavi ter jih zalilo z ognjem. Bila sta krasna junaka.

Nato sta začela z dvignjenimi bojnimi sekirami krožiti drug okoli drugega.

Naenkrat je Sergij skočil naprej in s strašno močjo udaril proti Tvali, ki je stopil na stran. Udarac je bil tako silen, da je Sergij skoraj izgubil ravnotežje; to okoliščino je njegov nasprotnik na mestu porabil. Zasukal je svojo bojno sekiro okrog glave in udaril z vso silo. Močno sem se prestrašil; mislil sem, da je vse končano. Vendar ne; Sergij je s hitrim gibom svoje levice postavil ščit med sebe in sekiro, tako da ga je sekira presekala in zadela njegovo ramo, vendar ne tako močno, da bi mu zadala večjo rano. Nato pa je udaril Sergij in tudi Tvala je prestregel njegov udarec. Temu je sledil udarec za udarcem, ki sta si jih prestregla s ščiti, ali se jim pa umaknila. Velika razburjenost se je polastila vseh; polk, ki je opazoval boj, je celo pozabil na red, se približeval in klical in ječal pri vsakem udarcu. Ravno v tem času se je tudi kapitan, ki je ležal poleg mene na zemlji, zopet zavedel, se vsedel in opazil, kaj se godi. V trenutku je bil na nogah, me prijel za roko, skakal na eni nogi okoli, me vlekel za seboj in vzpodbujevalno klical Sergiju.

»Le po njem! Ta je bil dober! Dajte mu enega po sredi ladje!«

Kmalu nato je Sergij vjel nov udarec na svoj ščit in zamahnil z vso močjo. Udarac je presekal Tvalin ščit in prodrl skozi verižni oklep in ga zadel v ramo. Z divjim krikom bolečine in jeze je Tvala z obrestmi vrnil sunek in moč njegovega udarca je bila toliko, da je presekal ročaj nasprotnikove bojne sekire, ki je bil narejen iz nosorožčevega roga in ojačen z vezmi iz jekla, ter ranil Sergija v obraz.

Krik presenečenja in strahu se je začel med »Bivolci«, ko je široka bojna sekira našega junaka padla na tla, in Tvala je zopet dvignil svoje orožje ter skočil proti njemu. Zaprl sem svoje oči. Ko sem jih zopet odprl, sem videl Sergijev ščit ležati na tleh, njegove velike roke pa ovite okoli Tvaline telesa. Sukala sta se semintja, se oprijemala drug drugega kakor medveda in napejnala vse svoje mišice za svoje drago življenje in še dražjo čast. Z velikanškim naporom je Tvala dvignil Sergija kvišku in obadva sta padla in se zvalila na tla; Tvala je poskušal udariti s sekiro Sergija po glavi, ta ga je pa suval skozi oklep s tolo, ki jo je potegnil izza svojega pasu.

Bil je orjašk boj in grozen videti.

»Primate ga za njegovo sekiro!« je zaklical Tomič, in morebiti ga je naš bojevnik slišal.

(Dalje prih.)

RAZGLED PO DOMOVINI

I. hrvatsko-slovenski zbor. Zgodovinsko velepomembni dan, kakršnega še ni videla Slovenija, se je vršil v nedeljo, dne 20. oktobra letos v Ljubljani, središču slovenskih zemlji. Nad 90 zastopnikov hrvatskega in slovenskega naroda, mož, ki jih je volja ljudstva poklicala na branik za svoje teptane pravice, se je zbralo to nedeljo v veliki dvorani hotela »Union«, da na podlagi treznega presodka in gnani od sile velikega zgodovinskega trenutka svečano dokažejo pred celim svetom edinstvo hrvatsko-slovenskega naroda in v tem prepričanju uravnajo vse svoje delovanje v korist in srečo obeh, le po imenu in nesrečni zgodovini ločenih panog istega slovenskega roda. Splošno se lahko trdi, da od leta 1712., ko so Hrvatje slovesno izrekli, da hrvatske in slovenske dežele spadajo neločljivo skupaj po naravi, zgodovini in jeziku, ni bilo dne, ki bi bil tako velike važnosti za nas Jugoslovane, kot je bil dan minule nedelje. Dvajseti oktober leta 1912. je pokazal, da je v vsem popolnoma edin hrvatsko-slovenski narod, kolikor ga prebiva od Mure do Kotora, od Beneškega pa do Drine, pokazal pa je tudi, da mora s tem dejstvom računati vsaka vlada, vsak odločilen faktor. Zbranih je bilo na tem velepomembnem zboru 16 narodnih zastopnikov sedaj razpuščenega hrvatskega sabora v Zagrebu, 8 poslancev iz Dalmacije, 6 poslancev iz Bosne in Hercegovine, 3 poslanci iz Istre ter do 60 zastopnikov Vseslovenske Ljudske Stranke. Temu lepemu zboru sta načelovala za Hrvate njih dika, iskreni a skromni dr. Mile Starčević, za Slovence pa naš načelnik dr. Ivan Šusteršič. Prostor nam žal ne dopušča, da bi mogli cenjenim bravcem podati celotno sliko o tem izbornem uspelem zborovanju, ki ga je kot soglasno izvoljeni predsednik vodil dr. Mile Starčević. Omeniti moremo le, da so se soglasno in z velikanskim navdušenjem sprejele resolucije, v katerih se daje duška ogorčenju nad nečuvnim zatiranjem Slovencev na Koroškem in Štajerskem ter bratov Hrvatov v Banovini ter pozivlja osrednjo vlado, da v svojem lastnem interesu izpolni svojo zakonito dolžnost nasproti narodom, ki sta vedno v polni meri vršila svojo dolžnost nasproti vladarski hiši in narodom habsburške monarhije. — Krono nedeljskemu zborovanju pa tvori resolucija, ki jo je predlagal glavni govornik poslanec Zagorac in ki so jo sprejeli zborovalci z nepopisnim odobravanjem. Resolucija se glasi: »Izjavljamo, da tvorimo Hrvati in Slovenci eno narodno celoto. Vsled tega hočemo pristaši Stranke Prava in Vseslovenske Ljudske Stranke skupno delovati v duhu in pravcu programa Stranke Prava za jedinstvo, pravice in svobodni razvoj hrvatsko-slovenskega naroda v okviru habsburške monarhije. V svesti smo si, da

so hrvatsko-slovenske dežele odločilnega pomena za pozicijo monarhije kot velelasti in kakor se zavedamo svojih dolžnosti napram monarhiji, tako odločno zahtevamo in pričakujemo, da se zave tudi monarhija svojih dolžnosti napram našemu narodu. — Sklepamo z besedami našega voditelja dr. Šusteršiča, s katerimi je zaključil svoj velepomembni govor. Dovolj je besedi, je dejal, naj slede dejanja! Našli smo se in ostanimo skupaj na veke!

Iskrena prošnja našim dopisnikom! Uredništvo »Domoljuba« vljudo prosi vse dopisnike, naj se zlasti sedaj za časa vojne v svojih dopisih kar mogoče najkrajše izražajo, da homo mogli dogodkom na Balkanu posvetiti tisto pozornost, ki jo naročniki »Domoljuba« upravičeno od nas pričakujejo.

Zaslugam čast. Ob priliki zadnjega birmovanja v Cerkljah pri Krškem je presvetli gospod knezoškof imenoval ondotnega župnika č. g. Ant. G a b r i č a za kn. šk. duhovnega svetnika. — Deželni poslanec in župnik č. g. Jan. P i b e r v Gorjah je bil 11. t. m. imenovan za častnega občana občine Gorje. — Zlat zaslužni križec je podelil presvetli cesar župniku na Dovjem, č. g. Jakobu A l j a ž u.

Premestil je nemški viteški red č. P. Rafaela Grobljarja iz Semiča v Ormož in č. P. Anzelma Polaka iz Ljubljane v Semič.

Primarij bolnice usmiljenih bratov v Kandiji, dr. Buh, je izstopil iz bolnice. Kdo bo njegov naslednik, še ni znano; najbrže pride zdravnik graškega konvikta. Dr. Buh se bode sedaj posvetil samo privatni praksi.

Tečaj za prvo pomoč pri nesrečah pri živini so z Vrhnike premestili v Ljubljano na posestvo barona Codellija, katero je deželni odbor vzel v najem, in kjer se redi večje število goveje živine.

Pokopan je bil 13. oktobra v Šmartinu pri Kranju v Gradcu umrli vpokojeni župnik tržaške škofije g. J. B e n e d i k, rojen pri Sv. Joštu nad Kranjem.

Dušna oskrba puljskih Slovanov. Iz Pulja poročajo, da pridejo v Pulj oo. frančiškani in prevzamejo pastirstvo Slovencev in Hrvatov v Pulju. Bog daj, da bi se to kmalu zgodilo!

Vlak je povozil med Verdom in Borovnico očeta železniškega čuvaja Janeza Suhadolnika, ki je vsled dobljenih poškodb umrl v ponedeljek, dne 14. oktobra.

Na lovu obstreljen. Dne 12. oktobra popoldne se je zbralo v Retjah pri Ribnici več lovcev, ki so šli na srne na Blošček. Med lovci je bil tudi Jernej Hiti, ki je vodil lovske pse. Naenkrat je začul pasje lajanje in šum po zelo zaraščenem gozdu. Misleč, da lovi pes srno, sproži in zadene namesto srne — lovca Alojzija Knavs,

ki je tičal med grmovjem. Knavs je nevarno zadet na levi strani života s 13 šibrami, vendar bo okreval.

Poroki. V župni cerkvi v Srednji vasi v Bohinju so bili dne 14. oktobra poročeni: g. Francišek Vertačnik z gđc. Marijo Lavrič in g. Josip Vertačnik z gđc. Franjico Lavrič, vsi z Viča pri Ljubljani. Poročil jih je sorodnik Lavričevih preč. gospod župnik in duhovni svetnik Ivan Berlic.

Utopljenko so našli dne 18. oktobra v Kokrišici nad Kranjem. Bila je 59letna, žganju udana Marija Valjavec.

Kap zadela dijaka. 16letnemu učencu obrtne šole Jožefu Orlu je dne 17. oktobra v Čevljarski ulici nagloma prišlo slabo, vsled česar se je vsedel na kavarnarske stopnjice. Spravili so ga naglo v bližnjo kavarno, kjer pa se je v malo trenutkih zgrudil nezavesten na tla in umrl. Na lice mesta došli policijski zdravnik g. dr. Illner je konstatiral, da je Orla zadela srčna kap.

Vrat si je prerezal dne 19. t. m. v št. Vidu nad Ljubljano 42letni brivski mojster Bern. Doležal. Povod so baje hišni prepir in pa neizogibni alkohol.

Gorelo je v noči od sobote na nedeljo v Praprotni polici pri Velesovem. Pogorelo je posestniku »Primcu« 10 oken kozolca. Zažgano je bilo nalašč; požigalca zasledujejo.

Junak, da mu ga ni para je načelnik škofjeloških Sokolov, Pristov, ki je iz strahu — pred vojaško suknjo pobegnil v Ameriko. Pa so ga svoj čas kot vzornjuna kazali v Praži in v Turinu!

Strašen umor v Dobrepoljeh. V nedeljo, dne 13. oktobra, proti večeru so šli kmečki fantje iz Dobrepolj proti Kompoljam. Eden izmed njih je hudo preklinjal in grdo govoril, vsled česar je obcespoštovani posestnik in trgovec z vinom Janez Drobnič, po domače Mohor, opomnil: »Fantje, danes je vendar Gospodov dan; ali se spodobi, da tako govorite?« To je enega izmed fantov tako razkačilo, da je zagrabil nož in trikrat zabodel Drobniča, ki je takoj na tla padel. Pomagati mu ni bilo več, ker mu je naenkrat kri otekla. Umril je na lici mesta. — Pokojni je bil najuglednejši mož v župniji in veren pristaš S. L. S. Njegova soproga, sorodnica gosp. poslanca Jakliča, je bila ob usodnem dogodku na obisku pri sorodnikih v Velikih Laščah. Morilec je baje znani pretepač in strupen politični nasprotnik Pavlič. Rajnl zapušča poleg vdove desetero nepreskrbljenih otročičev. Svetila mu večna luč!

Pazite na otroke! Ernestina Podboj, šestletna hčerka posestnika in trgovca v Žužemberku, se je dne 14. oktobra zvečer vrtila okoli dekle, ki je v kotlu kuhala za svinje. Ko se je dekla za trenutek oddaljila po opravih, je dekletce odprlo vratica pri kotlu, plamen je švignil ven in otroku

se je vnela obleka in lasje. Radi opeklina je dekletce umrlo že naslednji dan.

Umor ali zločin. Dne 12. oktobra so našli blizu leškega mosta pod Bledom v Savi utopljenega dečka Maksa Kogovška, starega od 10 do 12 let. Po raznih znakih se dozdeva, da se mu je zgodila sila. Umrli je sin posestnika Mat. Kogovška iz Kranjske gore, ki so ga našli pred tednom v Savi na Javorniku.

Ponesrečila je v gozdu dne 16. oktobra Marjeta Potočnik z Vrhlike. Šla je nabirat praproto, padla preko skal ter se nevarno poškodovala na glavi. Ležala je celo popoldne in celo noč nezavestna v gozdu. Šele naslednje jutro so jo dobili vso premrazeno, še živo v gozdu. Zavedla se ni več. Umrli je 17. oktobra.

Obesil se je minuli teden pri Prevojah blizu Kamnika 70letni Luka Ravnikar. Vzrok baje revščina.

V pijanosti ubil se je dne 15. oktobra zvečer blizu Gornjega Ravneka iz gostilne Jomov grede 14letni Ocepkov rejnec Janez Tomše. Cerkvenik Dežman iz Kašče ga je našel vsega razbitega. Padel je z višočine 100 metrov.

V Ameriko je pobegnil minuli teden Martin Šilar, trgovec s sadjem v Kranju. Nasmukal je ljudi za nekaj tisoč kron.

Samoumor ali nesreča? V nekem potoku v Grajski vasi pri Gomilskem v Savinjski dolini so našli truplo dekle Marije Ribič, ki je bila v službi v graščini Štrosnek in v blagoslovljenem stanu. Če je izvršila samoumor ali padla v potok po nesreči, se ne vé. Znakov nasilja na telesu ni opaziti.

Požar. V Lešnici pri Ormožu je požar gostilničarju Antonu Habijaniču upepelil hišo z vsemi gospodarskimi poslopji. Pričelo je goreti kar na več krajih naenkrat. Zgorelo je tudi 4 glav živine in več svinj je poginilo. Domači so bili v vinogradu.

Otrok umrl vsled opeklina. V Kokočičih pri Filipiču blizu Ljutomera se je igral dveleten fantek z vžigalicami. Pri tem si je zažgal obleko in dobil tako hude opeklina, da je umrl.

V močvirju utionila. Dne 15. oktobra ponoči so šli v temi 4 zidarji in 2 dekleti od zidarskega dela v občini Sp. Velovljak, župnije Sv. Lovrenc v Slov. goricah. Tomaž Klobasa iz Smolincev pri Sv. Antonu, si je hotel prikrajšati pot in je zavil po krajši poti čez travnike. Tovariši so ga svarili pred tolmuni, a on ni maral za svarilo. Klobasi je sledil tudi zidar Matija Krambergar iz Brenhove. Nakrat so ostali začuli obupen klic, a ko so došli na lice mesta, sta bila že oba v globini. Z dolgimi drogji so ju potegnili naslednji dan iz močvirnatnega tolmuna.

Ustrelil se je dne 16. oktobra v gozdiču v Klancu v Istri Janez Ugovicer. Bil je svoje dni učitelj v Dolini in v Herpeljah, pa je službo popustil in poizkusil razne druge službe. Zadnja leta je nosil pisma, ker je živel pri svoji sestri, poštarici v Klancu.

Najstarejša trta. V Vel. Dolu na Krasu raste pred cerkvijo silno stara trta, ki je gotovo najstarejša v Evropi. Pokriva s trtjem 200 m². Debla ne obseže noben moč. Letos je dala 200 litrov vina, toda dala ga je tudi že 300 litrov.

Uboj. V nedeljo, dne 13. oktobra, je v Boljuncu neki Lovro Sancin zabodel Matijo Maverja tako, da je bil ta na mestu mrtev. Vzrok staro sovraštvo.

Zdivjana telica poškodovala starčka. V Rihenbergu je ponesrečil dne 15. oktobra 64letni Franc Piščanc, po domače Jošev. Vodil je telico na vrvici, katero si je bil ovil okrog prsta. Žival je pri Birsih zdivjala in starčka vlekla skozi vas.

Novice iz Amerike. V Leadville, Colo., je ubilo v Silver Spoon-rudniku Joe Lovšina, starega 23 let, doma iz župnije Ribnica. — V Eveleth, Minn., je ubilo Gregorja Zadrata, ko je nabiral drva za dom. — Avtomobil je povozil v Milwaukee, Wiss., Slovenca Jurija Petka, doma iz Spod. Štajerskega. Malo je upanja, da bi okreval. — Hudo je poškodovan vsled eksplozije plinove peči gostilničar Anton Šega v Clevelandu. — Vsled nesrečnega padca na stopnicah je umrla v Pittsburgu soproga specerijskega trgovca Ivana Okoviča, Helena Okovič, stara 55 let, doma iz Vinice. — Umrli je v Clevelandu soproga rojaka Franceta Kramarja iz Barbetona.

1700 otrok! V predzadnji številki je »Domoljub« poročal o gospej Puhar v Kranju, ki je od leta 1859. do letos prinesla 1000 otrok. — Še več jih je prinesla Marija Burenk, Matejeva mati iz Našovec pri Komendi, ki izvršuje posel babice od meseca marca 1889. leta naprej in je število otrok preseglo letos 1700.

Načelstvo »Družbe sv. Rafaela za izseljence« v Ljubljani vabi svoje člane in vse, ki se za delovanje te družbe zanimajo, na praznovanje družbinega zaščitnika sv. Rafaela v četrtek, dne 24. oktobra, ob pol 7. uri zjutraj v cerkvi čč. oo. frančiškana, kjer bo sv. maša s petjem in blagoslovom ter primernim govorom.

Informacijskih pol še od več društev nismo prejeli. Ker se nam zelo mudi, prosimo, da nam jih blagovolijo t a k o j vrniti vsa društva. Društva, ki pole ne vrnejo, sama javno pokažejo, da nič ne delajo. Potrebujemo jih za društveni koledarček, ki izide koncem novembra. Če bi katero izmed društev pole morda slučajno ne bilo dobilo, prosimo, da sporoči to t a k o j tajništvu S. K. S. Z. v Ljubljani.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica
Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4½% brez kaknega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

III. SLOVENSKI PROTIALKOHOLNI KONGRES

»obenem desetletnica protialkoholnega gibanja na Slovenskem, se bo obhajala v nedeljo, dne 17. novembra v Ljubljani. V veliki dvorani hotela »Union« bodo cel dan predavanja različnih strokovnjakov, zlasti zdravnikov, katerih društvo se je zadnji čas posebno zavzelo za boj proti pijančevanju. — Mi za danes samo na kratko opozarjamo na ta velevažni shod in prosimo že zdaj vse zavežne in napredne domoljube, naj si svojo prakso tako uredijo, da bodo 17. novembra v Ljubljani. Natančneje pa bomo naznanili v prihodnjih številkah našega lista.

Gorenjske novice

Z Ježice pri Ljubljani. Ostudna liberalna cunja, ki se po krivici naziva »Dan«, se je spravil v številki od zadnje nedelje na našega »Orla« in njegovega vrlega načelnika, ki sta geščici naših zagrizenih liberalcev trn v peti. Sramoté in blaté jih na najgrši način, kakor to liberalci znajo. Seveda se zelo motijo, če mislijo, da bomo odgovarjali na take čenče, s katerimi le sami sebi izpodkopujejo še tisto malo ped tal, ki jo še imajo med nami. Imamo drugega dela dovolj, kot pa prerakati se z ljudmi take vrste. Čim bolj bodo napadali in blatili nas in našo stvar, tem bolj bomo napeli vse svoje moči in pokazali svetu, kdo smo in koliko nas je. Na podle napade na preč. gosпода svetnika župnika Zupana bomo pa najbolje odgovorili s tem, da se dne 3. novembra karnajštevilnejše odzovemo njegovemu povabilu in pridemo v našo društveno dvorano ter tam položimo vsak po svoji moči dar za našo prepotrebno »Slovensko Stražo«.

V št. Jakobu ob Savi se je obhajal ljudski misijon od 13. do 20. oktobra t. l. pod vodstvom gospodov misijonarjev P. Zužka in P. Pristova iz J. D., katerima bodi izrečena najprisrčnejša zahvala. Uspeh je bil nad vse pričakovanje dober v kljub lepemu vremenu. Zlasti veličastna je bila sklepna procesija s svetim Rešnjim Telesom.

g Tržiške novice. V zadnjem času je obolelo mnogo oseb vsled prehlajenja za pljučnico. — Umrli je v soboto, 19. t. m. po kratki bolezni mesar in gostilničar Jožef Perko. Isti dan je umrla tudi njegova hčerka v cvetu mladosti. Bolehala je dalj časa za jetiko ter z izredno potrpežljivostjo prenašala smirno bolezen. Naj počivata v miru! — Opozarjamo zopet somišljenike na torkova predavanja.

Iz selške doline. Pričelo je delovati rabsodišče za selško občino blagodejno. Da bi le veliko tožba preprečilo! Prepogosto tožarenje je tudi za našo dolino odprta rana. Koliko nepotrebnih potov h gosposki, razporov in stroškov.

g Dob. Znani dopisnik iz Krtine poroča v »Danu«, kako so se »katoličani« pri pogrebu P. G. nedostojno obnašali. Torej on ni več katoličan. Dobro, da vemo. Ravno tako je vsem dobro znano, da se je vse ljudstvo pri pogrebu dostojno obnašalo razen enega, priznanega pijanca in bogokletneža, ki ga »nekatoličani« prištevajo med svoje.

g Iz Suhe pri škofji Loki. Dne 14. t. m. je po dolgi mučni bolezni umrla vrta gospodinja Lucija Porenta, podmače Španova mati. Posestnica velikega premoženja, držala se je vedno zvesto starih navad, poštenja in vere. Bila je velika dobrotnica revežev in cerkva. Plemeniti ženi blag spomin. Počivaj v miru!

g Iz Smlednika. Poštne razmere se niso pri nas vkljub mnogim pritožbam skoro nič izboljšale, pač pa za vas Smlednik naravnost poslabšale. Skozi več let je bila v Smledniku pošta, bil je tu poštni urad in nabiralnik. Od meseca junija t. l. pa nimamo tukaj ne prvega, ne drugega. Ko je premestila g. Ciuha poštni urad na grajsko dvorišče, je vzela s seboj tudi nabiralnik, dasi je bil last vasi Smlednik. Bivša poštarica bi bila morala napraviti ondi svoj nabiralnik, ako ga je hotela imeti. Tako sedaj Smlednik, kjer bi moral biti poštni urad, niti nabiralnika nima. In če pomislimo, da je tukaj več trgovcev, gostilničarjev, da je tukaj hranilnica in posojilnica, ljudska šola, župni urad, in vsi ti so prisiljeni nositi svoja pisma v četrte ure oddaljeno grajsko dvorišče. In vrhu tega je tam še vedno polno psov, da se mnogi tja iti niti ne upajo. S tem je poštni promet gotovo zelo otežkočen! Ni čudno torej, če hodijo raje v Medvode in drugam, medtem ko tukajšnja pošta dolgačas prodaja. Res, da so se na prizadevanje g. poslanca Jarca in dr. uvedli poštni nabiralniki po sosednjih vaseh in da smo dobili novega poštarja; toda kaj pomaga, ako novi poštar hodi po stopinjah svoje prednice in je od nje popolnoma odvisen ter neče ugoditi zahtevam ljudstva. Pričakujemo od županstva, da v tem pogledu pomaga ljudstvu.

g Moravče. (Liberalci pogoreli.) Pred več kot enim letom je tudi v Moravče prišla vest, da je »Glavna posojilnica v Ljubljani« propadla. Zato je tudi naše ljudstvo zagnalo krik, da propade moravška liberalna, ne da bi jih kdo nahujskal. Toda liberalci, ki vedo vse bolje kot drugi zemljani, so sklenili, da mora biti moravški kaplan zaprt, ker je sprejemal knjižice. In začelo se je tožbe; na pomoč so klicali državnega pravdnika, a vse ni nič pomagalo, ampak mnogo več škodovalo. Ljudje so nosili knjižice, kaplan jih je pa sprejemal, ker so mu ljudje zaupali. A modra liberalna glava je sklenila, da se mora za vsak tisoč kron čakati eno leto. Toda, kdo bo nosil tisočake v posojilnico, da bi moral prav ponižno prositi, da dobi svoj denar, kadar ga potrebuje. Zato je dr. Pegan vložil

tožbo, da to nikakor ne more biti, da bi odbor napovedal, kdaj da sme kdo dvigniti svoj težko prisluženi denar. V Ljubljani smo tožbo zgubili. In tedaj so liberalci vpili, zdaj bote pa videli, kako bo kaplan plačeval. Toda, človek obrača, Bog pa obrne. Nemogoč se nam je zdel sklep ljubljanskega sodišča, zato smo se pritožili v Gradec. Dne 9. aprila 1912 pa je sodišče v Gradcu odločilo nam v prilogo. A liberalni junaki ne dajo dosti na nadsodišče, pritožili so se zato na Dunaj. Šele najvišje sodišče jih je s sklepom dne 18. septembra 1912 poučilo, da nikakor ne smatra za pravilno, da bi se vlagatelj moral ravnati po sklepih odbora, kadar hoče dvigniti svoj denar. Tožne stroške pa, ki ne bodo ravno nizki, plača moravška liberalna obema odvetnikoma, če se jih švigelj morda ne usmili. To je plačilo za ploskanje ob lanskem občnem zboru.

Dolenjske novice

d Bučka. Dne 16. t. m. je bila pri nas sv. birma; knezoškofa smo dostojno sprejeli in vse se je izvršilo v najlepšem redu. — Vinska letina je letos jako slaba. — Novo cesto delajo od Rake na Bučko; se bo pač živina odahnila, ko ne bo več takih klancev.

d Št. Vid pri Zatični. Gotovo zanimava vsakega sedanja krvava vojska med krščanskimi balkanskimi narodi in krvoločnimi Turki. Najboljša poročila ima časopis »Slovenec«. Zato se bodo sobotne številke »Slovenca« vsako nedeljo dobivale v trgovini Rezike Klemenčič v Št. Vidu in sicer po 10 h. Ker je sobotni »Slovenec« zelo obširen in zato primeroma zelo poceni, se priporoča v obilno kupovanje.

d Prečenske občinske volitve zopet pred durmi. Gotovo mislite, da živimo v naši občini v najlepšem redu in miru, ker je le malo dopisov iz naše fare. Pa žalibog, je vse drugače! Že eno leto se vojskujemo s sovražnikom liberalizmom. Ta liberalna nesnaga se goji v najskrivnejših krajih in kotih, se šopiri in se hoče še bolj dvigniti. Poglavar prečenskega liberalizma, vprašamo te, čemu se toliko ženeš? Ali se gre za tvoj žep ali za čast v občinskem odboru? Zakaj tako nasprotuješ duhovnom? Tudi tebi bo treba enkrat duhovna v hišo. Zato proč s takim liberalnim močtcom, ki z vso svojo dušo sovraži Cerkev in njene vernike. Pozor, možje volivci! Sedaj, ko imamo zopet občinske volitve pred durmi, volite take možje, ki so zares krščanski možje, ne pa tistih liberalnih kričačev!

d Šmartno pri Litiji. Premovanje telet dne 14. oktobra se je dobro obneslo. Oni posestniki telet, ki so že lansko leto dobili izrejevalno podporo, so prejeli letos premije v znesku od 30 do 5 kron. Na novo je dobilo 31 posestnikov izrejevalne podpore po 10 kron. Med živinorejce razdeljena vsota znaša nad 800 kron. Izrejevalne podpore so se delile samo za eno-

barvna teleta. Prignalo se je skupno nad 100 glav živine. Gospodarji so dobili novo veselje do napredka pri živinoreji in so hvaležni deželnemu odboru, ki podpira ta poglavitni vir kmetovega dohodka. Prignana žival je pa tudi pokazala, kolik razloček je med govedo, če se dobro ali pa če se slabo opravlja. Nekatere enoletne telice so bile najmanj še enkrat tako težke kot druge v isti starosti, ki so bile slabo oskrbovane. Kmetje naše okolice naj se oprimejo živine sive barve, ki je za naš kraj določena, in naj jo skrbno goje, pa bodo gotovo z uspehom zadovoljni.

d Štanga. Za žalostjo, s katero smo se poslovili od našega bivšega č. g. župnika in duhovnega svetnika Sajeta, je prišlo veselje, ko smo pretekli teden prejeli novega župnika v osebi č. g. Antona Znidarsiča, ki je došel k nam iz Bele Cerkve. Prepričani smo, da bo nadaljeval in izpopolnjeval pričeto delo svojega vnetega prednika.

d Iz Št. Ruperta. Do zadnje ure so mislili naši liberalci, da bodo imeli zmerom občino v rokah. Toda človek obrača, Bog pa obrne. Zelo so se motili in sedaj milo gledajo po izgubljenih občinskih stolcih, ki so jih zasedli naši vrli možje. Kar pozabiti ne morejo tega groznega poloma in ne vedo nad kom bi se znosili. Po cigansko zopet napada našega č. g. kaplana nek znani dopisun — ki se živi od kruha, katerega mu režejo naši ljudje, — v tistem snradljivem koritu »Slovenski Dom«, iz katerega kar požirajo nekateri šentrupertski zaslepljeni gnile otrobe. Po pravici se nam smilijo vsi tisti reveži, ki še vedno berejo in so naročniki tega umazanega doma. Nekateri obrtniki celo raje zavržejo lepe zaslužke, kakor pa tisti svinjski list. Raje ubogajo birte, ki jih tlačijo in izmoghajajo vedno bolj. Možje, odprite vendar oči in streznite se, dokler je še čas, pa naročite si raje »Domoljuba«, ki je najbolj razširjen, obširen in zanimiv tednik!

d S Krke. O jej, jej, kaj bo? Neizogibni Jožek Joka in stoka, kakor zacvili pes, če mu stopiš na rep. Ker mu zadeva tukajšnjega župnišča ne gre po volji, maha in udriha na vse strani. Kliče tudi vlado na pomoč, kadar mu kaže, sicer pa zoper njo zabavlja in hodi v posvete v Belgrad. Če pri vsem tem trpi resnica, to tako resnicoljubnemu človeku, kakor je on, ni mar. Krško župnišče, za katerega snago se v papirni cunji poteguje, je splošno in tudi od c. kr. oblastij priznано eno najslabših na Kranjskem, in če ga naš g. župnik rabi za drvarnico, je to ravno primerno. Kakšno mnenje imamo vsi trezno sodeči farani, pokazale so lanske volitve, ko so vkljub liberalnemu agitiranju z novim župniščem volivci oddali večino neliberalnih glasov in se niso bali prismuknjene strasila od Jožkove strani. Mislili so si pač, da takemu svobodomislecju, kakor je Jožek, ki še nikdar ni dal vinarja ne za cerkev, ne za farovž, in ki pravi, da farjev ni treba, seveda ni treba ne starega, ne novega župnišča. In pa kako vnet ti je ta »kmet« za »ubogo kmete«, ki jih rešuje ne s pametnim kmetijskim gospodarstvom, ampak z jerušem! Jožek, veš kaj ti svetujemo? Vzemi metlo, pa pometaj svojo bajto, toči

»trpinom« svoj jeruš, nas zavedne kinetovalec pa pusti s svojo veljavo in učenostjo pri miru. Vemo, da bi ti rad, naj bi naš župnik staro škatljo sedanjega farovža vedno popravljaj in lepo snažil, da bi ti lahko rekel, kako je vse lepo in bi ti ne bilo treba plačevati novega župnišča. Pa tako neumnih ljudi, ki bi denar na tak način proč metali, še celo v tvojih vrstah ni dobiti. Da bi taki ljudje, kakor si ti, odločevali o zgradbi ali nezgradbi novega župnišča, bi bilo preneumno. Vsak, ki ima kaj soli v glavi, se ti skrivaj posmehuje. — Pa tudi deželni odbor nekaj napadaš. Saperlot, kako si mogočen! Gasilno društvo, ki zna tako lepe in fejest pesmi prepevati in nove zastave žegnovati, vaj pa nič delati in hoditi tudi še malo, menda ni dobilo podpore. Deželni odbor mora že vedeti, zakaj je to storil. Vemo pa tudi mi, da dokler bo liberalni kapelj vodil gasilno društvo brez vsake vaje in ga rabil za razširjanje svojega svobodomiselnosti, ni vredno nobene podpore. — Pa za bivšega deželnega cestarja Kožarja se poteguješ. No, ti ga boš pa že rešil! Deželni odbor že ve, zakaj ga je odslovil, na Krki pa vemo tudi, da ko bi bil odslovljen klerikalec, bi Jožek lepo molčal in se veselil. Zato pa tudi vse tvoje bahanje, pisanje in kričanje po papirnatih cunjih ne bo nič pomagalo. Tvoj »Glas iz Krke« sega samo do praga tvoje šnopsarije, dalje pa ne! Ali si razumel? Pozdravljen!

Notranjske novice

n Iz Lozic. Le malokedaj se bere v »Domoljubu« o naši župniji, a vendar se razvijamo in napredujemo. Imamo izobraževalno društvo, dekliško Marijino družbo in zadnji čas se je ustanovil tudi »Orel«, kateremu je pristopilo 14 članov. Žal, da sedaj nimamo svojega župnika. Dne 15. oktobra nas je namreč zapustil naš skrbni gospod župnik Ivan Klemen ter se podal na svojo novo župnijo Belo cerkev. V teku svojega osem in polletnega bivanja med nami je storil mnogo v prid naše župnije. Cerkev je v notranjščini popolnoma prenovil, tako, da je sedaj prav lična. Napravil je nove cerkvene sedeže, oskrbel dekliški Marijini družbi krasno bandero in na lastne stroške sezidal lepo kapelico presv. Srca Jezusovega, ki bo trajen spomenik njegovega delovanja med nami. Vestno in točno je izvrševal svoje duhovske dolžnosti, pa tudi v gospodarskih zadevah nam je rad pomagal. Z vzorno ureditvijo tukajšnjega nadarbinskega vinograda nam je dal za razumno vinogradništvo najlepši zgled. Bog mu bodi plačnik za vse, kar nam je dobrega storil ter mu daj v novem delokrogu obilega blagoslova! Upamo pa, da ne bomo dolgo sirote, in da nam preč. knezoškofijski ordinarijat kmalu pošlje duhovnika.

n Bloke. Pretekli teden se je vršilo v Novi vasi premovanje telet. Pri-

gnalo se je okrog 200 glav živine. Med živinorejce se je pa razdelilo okrog 1900 kron denarja. Lepa nagrada in podpora! Živinorejski nadzornik g. Rado Legvart se je prav pohvalno izrekel o naši živini in omenil, da je tu kraj kakor nalašč za živinorejsko zadrugo. Živinorejci, zganite se!

n Dolenji Logatec. Nov župan. Liberalci so slabi preroki! Po svojem umazanem časopisju so napovedovali lahkovernim svojim domačim in zunanjim somišljenikom, da »klerikalci« ne pomenjajo v Dol. Logatcu nič in da nimajo ti slednji nobenega upanja, da pridejo v občini do veljave in moči. Da v tem smislu javno mnenje tembolj utrdijo, so se na cente lagali, zlobno zavijali in izkrivljali resnico, zmerjali na vse pritege vsakogar, ki si je upal javno nastopiti proti njihovim namenom. Mi smo molčali, dosledno delali in čakali, da za nas ugodni izid bojevanja neusmiljeno telebne liberalne dopisnike po širokih lažnjivih ustih in jih razkrinka sramotno pred celo pošteno javnostjo. V Dol. Logatcu župan naše stranke, — to dejstvo kaže nepobitno, da pristaši S. L. S. niso navajeni samo vpiti, marveč resno in plemenito delati, dokler ne dosežejo svojih občekoristnih namenov. Jakob Slavc je naš župan, prav tisti mož, kateri je vedno in z velikim uspehom mešal liberalcem štrečno. Njega so se najbolj bali kot župana, ker je v boju za pravico in resnico dosleden, neizprosni in neutrudljiv. Ravno zato so ga pa novoizvoljeni občinski odborniki postavili na to sicer častno, pa za resnega človeka tudi težavno mesto. Neki liberalni list sedaj piše, kaj da je sedanji župan že vse bil in kako daleč, da je danes prišel. Rečemo: Bil je vedno poštenjak, zvest somišljenik S. L. S. in njen neumoren delavec. To pa je vse. Če je popreje upravljaj nižje službe in je danes župan, je to le znamenje, da je avanziral in da mora biti že nekaj vreden, več kot liberalni domišljavci, katere je razsodno ljudstvo moralo degradirati in jim vzeti vse šarže in komando v občini zato, ker so se izkazali za nič. Pri takih razmerah menda ne dobijo propadli liberalci drugega zdravila za svoje srčne in politične rane, kakor tolažiti se s prihodnjimi občinskimi volitvami! Taka tolažba je pa jako poceni in zavedno, pošteno ljudstvo v Dol. Logatcu bo skrbelo, da jo bodo liberalci lahko imeli še desetletja! S. L. S. je stopila v Dol. Logatcu na plan in liberalcev je strah!

Društveni vestnik

NAPOVEDANE PRIREDITVE:

Šenčur pri Kranju. V nedeljo dne 27. oktobra bodo po dolgem odmoru zopet nastopili na odru igralci izobraževalnega društva. Predstavljali bodo dve veseloligri; dekleta »Čašico kave« v enem dejanju, fantje pa »Novi zvon na

Krtinah ali srečna sprava« v treh dejanjih. Vabite se vsi prijatelji društva, posebno še cenjeni gostje iz okolice, ki boste ta dan prihleti v prijazni Šenčur radi običajnega »bobaa«. Tu bo imel vsak priliko dati duška smehu, posebno še, ker bo nastopil prvokrat mladi »frakeljnov Boštjan«.

Kmetška zveza za kočevski okraj priredi v nedeljo po večerni shod v Velikih Laščah v Društvenem Domu. Poročat pridejo poslanci domačega okraja.

Iz Idrije. Katoliška delavska družba prične v zimskem času svoje predavanje v nedeljo 3. novembra ob pol 8. uri v dvorani hotela Didjčevega. Lansko leto nam je g. dekan na podlagi raznih spisov iz arhiva v gradu kazal, kako se je našim prednikom godilo, ko so l. 1797 in 1805 zasedli Francozi Idrijo. Letos bode 3. novembra poročal, kako so tretjič Francozi dobili Idrijo v svojo oblast in so od 19. novembra 1809 do 29. septembra 1812 gospodarili v našem mestu in okolici. Ravno stoletnico praznujemo onih nesrečnih časov, ko so ne samo Avstriji, temveč vsi narodi v Evropi zdihovali pod trdo roko Napoleonovo. Zato bode pač poučno in zabavno, slišati o oni dobi, o kateri si ljudje žele, da bi se več ne povrnili. Osobito Idrija je velika trpela, ker so takoj zasedli mesto radi rudnika. Upali so namreč tu dobiti nakopičenega živega srebra, katerega so takrat lahko takoj v denar spravili, a pričakovali tudi precej gotovine v blagajnah, iz katerih so izplačevali uradnike, rudarje in razne potrebsčine. Izmozgavali so v tisti dobi rudnik kar so mogli, saj so čutili, da dolgo časa ne bodo tu. A nič manj niso prizanašali ljudstvu, kateremu so jemali, kar so le mogli. Pravijo, da je zgodovina najboljša učiteljica, ki nam kaže v plastični obliki razmere kake dobe. Zato se vabijo k temu zgodovinskemu predavanju vsi, kateri bi radi zvedeli, kako so živeli in koliko pretrpeli naši predniki pred sto leti.

S. k. izobraževalno društvo v Hrušici pri Ljubljani priredi to nedeljo dne 27. oktobra t. l. ob pol 4. uri popoldne v prostorih g. župana Korbarja javno društveno predavanje. Vabimo vse vaščane, Hrušovce, Bizovce, Dobrunjce in Štepance, da se prvega predavanja v obilnem številu udeležijo. To pot predava g. dr. L. Pogučnik, ki nam je znan izza orlovskega mladeniškega tabora v Štepanji vasi. Opozarjamo, da se bodo predavanja vršila redno vsakih 14 dni.

Vrhnik. V nedeljo dne 27. t. m. bo predaval v izobraževalnem društvu župni upravitelj Vovko o Turčiji in njenih sovražnicah. K obilni udeležbi srčno povabljeni!

Šmartno pri Litiži. V nedeljo dne 27. t. m. ob pol 3. uri popoldne priredi tukajšnje slov. katol. izobr. društvo žaloigro »Mlinar in njegova hči«. S to igro otvori »Ljudski oder« svoje letošnje delovanje. Vsebinska igra, zlasti pa tudi lep oder bo zadovoljil vsakega gosta. Zato je upati obilne udeležbe.

Dob. V nedeljo, dne 27. oktobra, po prvi sveti maši je shod Kmečke zveze za kamniški okraj v Dobu. Shod se vrši v kaplaniji. Na shodu poroča naš poslanec dr. Krek. Možje, udeležite se tega shoda v obilnem številu! Popoldne po službi božji ima dr. Krek predavanje v izobraževalnem društvu. Bo izredno zanimivo. Vsi člani pridite in povabite še druge. — Odbor hranilnice in posojilnice naznanja tem potom, da bodo uradne ure zanaprej vsako nedeljo kakor ponavadi in vsak četrtek od dveh do štirih popoldne.

Šmartin pod Šmarno goro. Naše s. k. izobraževalno društvo je v nedeljo 12. t. m. priredilo Slomškovo slavnost v splošno zadovoljnost. — Pevski zbor je zapel par lepih pesmi, fantje so pa uprizorili igro »Črevljari«, in so vsi igralci izvrstno rešili vloge. Čast igralcem, ki so toliko žrtvovali s prireditvijo, kajti le na ta način si društvo pridobi denarnih sredstev, da se tudi gmotno opomore. Zato pa jako nizkotno vlogo igrajo vsi tisti, ki proti društvu zabavljajo, mesto, da bi je podpirali. Zlasti vi možje, kadar vas zopet društvo povabi k svojim prireditvam, odgovorite mu s tem, da se v obilnem številu odzovete njegovemu vabilu in mu s tem zagotovite gmotno podporo, da bo moglo uspešno delovati. Saj vam je znan klic vzgojitelj: Ako bo mladina dobra, bo vse dobro. — V nedeljo pa priredi naše izobraževalno društvo shod, oziroma ustanovni občni

zbor ženskega izobraževalnega društva. Prigotniti hočemo tudi ženske k našemu društvu! Zato pa žene in dekleta, v obilnem številu se udeležite tega shoda. Pa tudi možje in fantje se zdramite in se z nami združite! Kajti čim več nas bo, tem večji strah bodo imeli naprotniki.

POROČILA O PRIREDITVAH:

Iz selške doline. V nedeljo, dne 13. t. mes., je izobraževalno društvo v Dražgošah priredilo dve igri: »Veseli gode« v Slomškovo proslavo in »Zamujeni vlak«; prvo igro nam je lepo razložil kaplan iz Selc, tudi igralci so lepo pokazali svoje zmožnosti. Obiskala nas je tudi orlovska godba v orlovski uniformi iz Selc. Kako precizno že igrajo in kako prijazno in dostojno se vedejo ti vrli mladi godci. Veselo znamenje je tudi, da se je mlajše učiteljstvo začelo zanimati za krščansko izobražbo. Kako od zadaj so še starejši in nenapredni, potegujejo se še za surove plesne in stare nerodnosti.

Slov. katoliško izobraževalno društvo Žiri-Dobračeva je priredilo v nedeljo, 13. oktobra svoj prvi poučno-zabavni večer v tej sezoni. Gospod kaplan Fröhlich se je spominjal 50letnice smrti škofa A. M. Slomška, ter opisal njegovo delo za izobražbo slovenskega ljudstva. Mešan zbor je zapel par pesmi, nakar se je igrala zaloigra »Mlinar in njegova hči«. Solze v očeh marsikoga so pričale, da se je igralo z občutkom. Dvorana ni bila prav polna, ker je bil otrokom ob večerni uri vhod zabranjen. Poslušalci so pa bili zadovoljni.

Iz brdske okolice. Lukovško gasilno društvo je priredilo dne 13. t. m. veselico s srečovanjem. Ves denar, kar ga je prišlo od srečovanja, je za napravo gasilnega orodja. Udeležba je bila velika pri društveni veselici. Vsa stvar se je vršila pri Slaparju v Lukovici. Vrli gospod načelnik g. Franc Capuder se je največ trudil za vso to prireditev. Torej mu bodi na tem mestu izrečena največja zahvala. Vzgledni gospod načelnik Fr. Capuder, ki je tudi načelnik kat. slov. izobraževalnega društva na Brdu, je ognjegasnno društvo petkratno pomnožil od novega leta sem. Bog daj veliko takih posnemovalcev tudi drugim!

Št. Janž. Nastopila je zopet jesen. Lastovke so se že od nas poslovile, kakor tudi fantje, ki so odšli cesarju služiti. Tudi od našega odseka »Orla« je odšel k vojakom brat predsednik Josip Zupan. Pokazal je lep zgled vsem odhajajočim in ostalim fantom, ko je v nedeljo pred odhodom pristopil k mizi Gospodovi. Popoldne so se zbrali vsi »Orli« skupaj in se poslovili od br. predsednika. Br. načelnik se mu je zahvalil za njegovo požrtvovalnost in mu podal za spomin šopek dragocenih cvetic, namreč nauke iz »Zlate knjige«, rekoč: »Te nauke ohrani in ostal boš dobrega srca kot si danes.« Gospod župnik so mu v obširnem govoru podali navodila, kako naj se ravna pri vojaki, da ostane zvest Bogu in cesarju; pripomnil so tudi, koliko je moral pretrpeti radi nasprotnikov, a je vendar ostal stanovit. Nato se je poslovil br. predsednik s kratkim govorom od br. »Orlov«, se zahvalil g. župniku za navodilo in se obljubil po njem ravnati. — Ker si bil, dragi brat, marljiv delavec na našem izobraževalnem polju, te bomo težko pogrešali. V duhu pa bomo s teboj prenašali težke vojaške dolžnosti. Ti pa se tudi spominjaj šentjanških bratov. Nazdar!

Kmetska Zveza za kočevski okraj je priredila preteklo nedeljo shod v Strugah. Poročala sta poslanca Jaklič in dr. Pegan.

Loški potok. Izobraževalno društvo »Tabor« je priredilo preteklo nedeljo igro »Čudna kupčija« ter dve pevski točki in imelo deklamacijo. Vsa prireditev se je kaj dobro obnesla. Udeležba je bila obilna.

Bralno društvo v Naklem je priredilo 20. t. m. ljudsko igro »Dimež« v največjo zadovoljnost občinstva. Bila je dvorana nabitno polna, ker ni posebno velika. Vse prijatelje nakelskih društev prosimo, da pridejo na ponavljane igre, ki se vrši 27. t. m. Ne bo jim žal! Ker sodba o igri sami kakor tudi o igralcih je bila med občinstvom nad vse ugodna, da, naravnost laskava.

Moravče. Dekliški odsek se je zopet postavil. Igrji »Vestalka« in »Planšarica« sta tako

dobro uspeli, da bi marsiktero igralko lahko postavili na kak velik oder. Glede obleke, ki jo naredi dekleta same, pa se lahko merijo z vsakim gledališčem. Izrekamo najsrčnejšo zahvalo gđc. Tomčevim, ki res izborni in z vztrajnostjo vodita dekliski oder in poživljata našo deklisko organizacijo. — Knjižnica, ki obsega vse najboljše knjige, je odprta za dekleta po deseti maši, za fante in može pa po krščanskem nauku. Dolgi zimski večeri se bližajo, zato sežite po berilu. Kujige se izposojajo članom in članicam.

Planina pri Rakeku. Dne 6. t. m. smo ustanovili podružnico »Slovenske Straže«. Kaj pa je »Slovenska Straža«? »Slovenska Straža« je društvo, ki ima za namen braniti Slovence na mejah; skrbeti, da Slovenci na nemških mejah ostanajo katoliški in pa zvesti svojemu narodu. Nemci hočejo namreč na mejah naše brate Slovence izpodrinuti, jih ponemčiti, potem pa jim protestantovsko vero usilijo. Tu pa čuva »Slovenska Straža«. Pa »Slovenska Straža« ima tudi nalogo po naši domovini širiti in utrjevati ljubezen do domovine, do narodnih navad in noš. Za vse to pa rabi denarja; zato vsak, kdor se vpiše v »Slovensko Stražo«, plača na leto 1 K. Ali ni to malo, če pomisliš, da si dal za svoje brate, na mejah, da bi ostali katoličani in pa Slovenci? Pri ustanovitvi se nas je vpisalo 20, potem, ko nam je g. dr. Malnerič opisal življenje velikega slovenskega škofa Slomška in pa pomen »Slovenske Straže«. Odbor je bil tako-le izvoljen: predsednik g. kaplan Erzín, namestnica gđc. Francka Zadnik, tajnik g. Ivan Jerin, blagajnik g. Fr. Pavlovčič. Podružnica prodaja tudi srečke »Slovenske Straže« v korist revnih otrokom. Vsaka srečka stane samo 1 K; vseh dobitkov bo 1554; glavni dobitek bo vreden 5000 K. Kupujte, Planinci, te srečke! Dobite jih lahko pri vsakem odborniku »Slovenske Straže«, zlasti pri predsedniku v kaplaniji; prodajata jih tudi g. trgovca Beričič in Krištof. Srečke bodo vzdignjene že 18. novembra. — V nedeljo popoldne po večernicah bo v društveni dvorani v kaplaniji predavanje o balkanski vojski. Vabljeni ste vsi.

Stara Vrhnika. Ne moremo se Starovrhničani ponašati s posebno obsežnimi društvenimi prostori, a vendar nam naši fantje Orli napravijo od časa do časa kako veselo urico. Tako so v nedeljo, dne 13. oktobra 1912, uprizorili v prostorih g. Ivana Mesece dvojico iger, namreč Medvedovo dvodejanko »Prvi april« in burko »Zdaj gre sem, zdaj pa tje«. Obe igri, posebno pa zadnja, sta vzbudili med navzočimi mnogo smeha. Prav zadovoljni smo bili vsi to veselico, in upamo, da so lahko tudi fantje zadovoljni s prebitkom. Pohvalno pa moramo na tem mestu omeniti vrta starovrhniška dekleta, ki so tako pridno pomagala pri tej veselici pri igri in srečlovu. Ne bo odveč, ako omenimo na tem mestu tudi našega dobrotornika in podpornega člana g. Iv. Mesece, ki toliko žrtvuje za odsek in je tudi ob tej priliki prepustil brezplačno svoj prostor »Orlu« za veselico. Zatoraj: Bog ga živi! Vsem pa, ki ste pripomogli bodisi na ta ali oni način pri veselici še enkrat: Bog povrni!

Vrhnika. Dne 20. t. m. je priredilo izobraževalno društvo veselico, pri kateri se je z uspehom uprizorila igra »Krivoprisežnik«.

Vače. Domača sadna razstava v nedeljo, 20. t. m. v našem izobraževalnem društvu je jako lepo uspela. Iz cele okolice, celo iz Kostrevnice, Leš in Zakrajška je bilo na blizu 250 krožniških razstavljenih vsakovrstno jesensko sadje. Samih kislih jabolk je bilo 30 različnih vrst, več vrst sladkih in hrusk. Trgovca Stupica iz Ljubljane je razstavil sadni mlin, stiskalnice in razno orodje za obiranje in trebljenje sadja. Takoj zjutraj sta že prišla deželni sadjarski učitelj g. Humek iz Ljubljane in strok. učitelj g. Zdoljšek s kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, da sta določila imena posameznim vrstam sadja. Čeprav naši ljudje na žegnanjsko nedeljo bolj doma ostajajo, se jih je sešlo vendar do sto obojega spola popoldne k predavanju in razkazovanju sadja in sadjarskega orodja. To pot je večidel govoril g. Zdoljšek o sadni kupčiji in shranjevanju sadja. Obeha gospodoma so poslušalci pozorno sledili. Bodi jima izražena naša najlepša zahvala! Razstava je dognala, da je naš kraj kakor ustvarjen za sadjerejo in da se ve-

liko, in sicer preveč vrst sadja goji. Ni vsako sadje dobro za kupčijo in marsikatero ima tako majhno gospodarsko vrednost, da je škoda prostora, na katerem raste. Zato je mlado drevje slabše vrste boljše precepti, staro pa z mladim nadomestiti. Izmed jabolk se najbolj priporočajo fine vrste, ki so pri nas že udomačene, in sicer: 1.) Parkarjev peping (kosmač), ne zamenjati z Damasonovo reneto in francoskim kosmačem; 2.) mašancgar ali gambovec, 3. beli tofeljček, 4.) kanadska reneta, 5.) landsberška reneta in 6. Baumanova reneta. Manj se priporočajo fina, a jako občutljiva »zlata zimska parmena«. Nič napačni niso naši laški jevčgarji. Izmed hrusk se priporočajo najbolj Hardepotova maslenka. Tozadevni cepiči se lahko spomladi naročijo od c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani ali pa s kmetijske šole na Grmu. V nedeljo 27. t. m. je še cel dan v društveni sobi najlepše odbrano sadje vsakemu na ogled, istotako tudi orodje. Vsaka vrsta sadja ima napisano tudi znanstveno ime.

Fr. Majdič.

OBIČAJI OB NAPOVEDI VOJNE.

V starem in srednjem veku so veljale posebne svečane ceremonije ob napovedi vojne. Pri Rimljanih je veljalo to-le: Štirje vojni duhovniki — fetiali — so šli v sovražnikovo deželo in štirikat izrekli svečani izzivi, in sicer prvič na sovražnikovi meji, drugič nasproti prvemu človeku, ki so ga srečali v sovražnikovi deželi, tretjič pred vratmi in četrtič na forumu sovražnikovega glavnega mesta. Sovražniku se je dal rok 33 dni za mirno rešitev spora. Ako se v tem času spor ni poravnal, so fetiali slovesno posredovali in odšli; šele tedaj je bila vojna končno odločena. Fetiali so se vrnili v sovražnikovo deželo in s svečanimi ceremonijami napovedali vojno. Eden fetialov je vrgel čez mejo v sovražnikovo deželo krvavo, na konici ožgano ali okovano sulico z besedami: »Bellum indico facioque« — »napovedujem in začnem vojno.« Ako je bila pa sovražnikova dežela zelo oddaljena, so fetiali vrgli običajno sulico preko palice, ki je pomenila sovražnikovo mejo. — Tudi v srednjem veku se je vojna napoved navadno izvršila na zelo slovesen način. Med glasom trombe in zvonenjem vseh zvonov je naznanjal vojno poseben glasnik s krvavim mečem v rokah. Včasih seveda je pa zastopal kak dogodek, da se je vojna nemudoma pričela, tako n. pr. 30 letna vojna. — V sedanjem času smo postali tudi v tem oziru trezni in praktični in opustili vse romantične ceremonije ob napovedi vojne. Sedaj velja geslo: Kdor prej pride, prej melje. Zadnjič so se menda uporabile vse slovesne formalitete pri napovedbi nemško-francoske vojne leta 1870. Rusko-turška vojna leta 1877. se je pa že drugače začela; medtem, ko se je uradno poročalo, da se je v zadnjem trenutku posrečilo ugasiti ogenj, so ruski vojaki že bili na sovražnikovi zemlji. Srbsko-bolgarska vojna se je istotako napovedala z obojestranskim upadom v nasprotno deželo. Kako je Japonska Rusiji napovedala vojno, je pa itak še v spominu.

Dobre knjige.

Sedaj, ko je **Vojna na Balkanu** izbruhnila, je nujna potreba za vsakega, kdor hoče količkaj zasledovati važne dogodke na bojišču, primerjati razpustavo in prodiranje čet ter sploh dobiti nekoliko jasno sliko o celém položaju, da si nabavi natančen **zemljevid Balkana**, ki se dobi za ceno 1 K 20 v. po pošti 1 K 30 v **Katoliški Bukvarni** v Ljubljani.

V letošnjem evharističnem letu posebno priporočamo naslednje knjige, ki so vredne, da se splošno razširijo.

Večna molitev pred Jezusom v Zakramentu ljubezni. Cena: z rdečo obrezo 3 K, z zlato obrezo 3 K 90 vin., v najfinejšem šagrinu z zlato obrezo — meste 6 K 50 vin. — dokler bo še kaj te vezave na razpolago, znižana cena 4 K 50 vin. — Molitvenik je v prvi vrsti namenjen češčenju presvetelega Rešnjega Telesa ter je tako znan, da pač ne potrebuje posebnega priporočila. Molitvenik je še posebno primeren za skupno molitev, ker ima velik tisek, kar je za cerkve, kjer vlada večinoma somrak, zelo prikladno.

Lintelo: **Mladini!** Pogosto in vsakdanje sveto obhajilo, 30 vin., 20 izvodov in več po 25 vin.

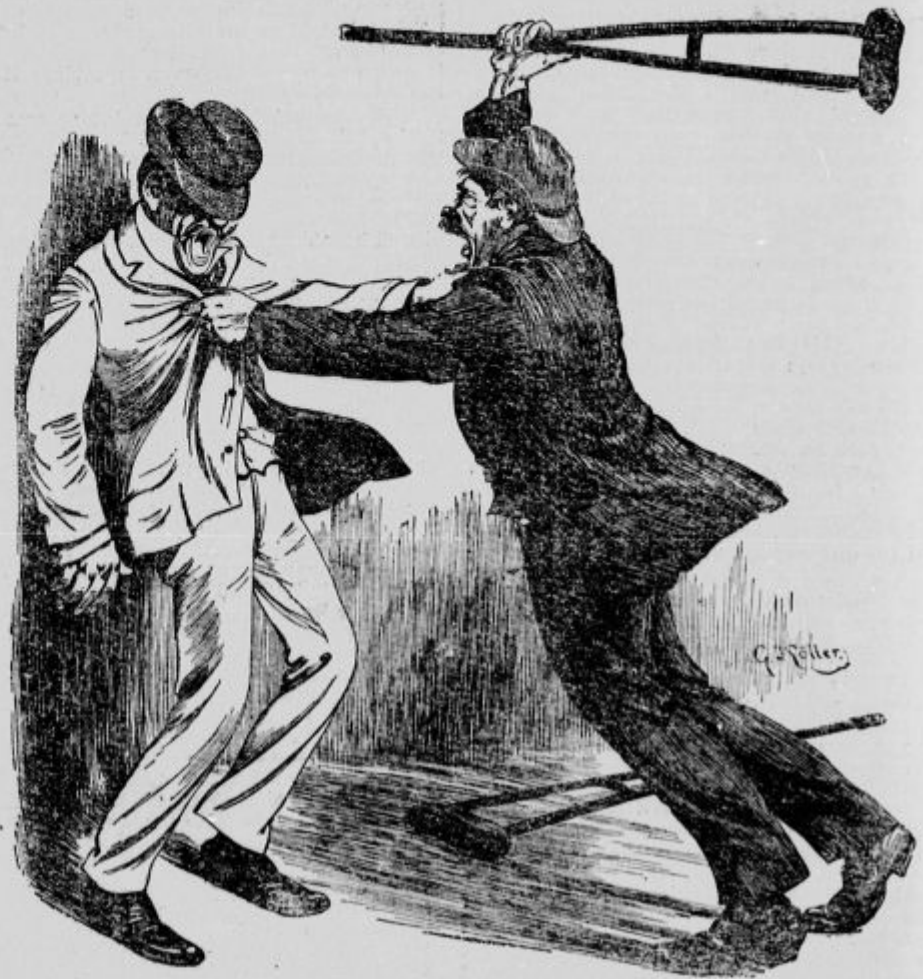
Lintelo: **Staršem in vzgojiteljem!** Navajajte otroke, da bodo hodili pogosto k sv. obhajilu, 25 vin., 20 izvodov in več po 20 vin.

Obe knjižici govorita naravno in prepričevalno o potrebi pogostega prejemanja svetega obhajila za mladino. Kadar se razširita, pokazali se bodo blagodejni uspehi pogostega svetega obhajila splošno med slovensko mladino. **Katoliška Bukvarna** v Ljubljani.

Sadje v gospodinjstvu. Kratko navodilo o ravnanju s sadjem in o domači sadni uporabi z dostavkom o konserviranju zelenjadi. Priredil M. Humek, deželni sadjarski učitelj. Pojasnjeno z devetimi barvanimi prilogami in 40 slikami. 1912. Založilo in izdalo Sadjarsko društvo za kamniški politični okraj.

Ta knjiga je neprecenljive vrednosti. Zalibog, da naše ljudstvo ne zna ceniti vrednosti sadja. Sadje v gospodinjstvu bo gotovo mnogo pripomoglo k prepričanju, da se dajo iz sadja napraviti razne dobre in zdrave jedi in redilne pijače. Knjiga je sestavljena iz dveh delov. V prvem govori o sadnih plemenih, sestavinah, uničevalcih o spravljanju in vleganju sadja. Drugi del govori o sadni uporabi, in sicer o sušenju sadja, o vkuhanem sadju ali kompotu, o izdelkih iz sadnega mesa (o sadni mezgi, marmeladi, omaki, sadnem siru), o sadnih sokovih (odcedkih) in sadnem zdrziru, o brezalkoholnih sadnih pijačah in o sadnem kislu. Pridejan je dostavek o konserviranju zelenjadi. Knjigo krasijo devet krasno barvanih slik raznih sadnih vrst. Vsaka naša družina bi morala imeti to knjigo.

Za kratek čas

„Usmilitte se ubogega hromega revčkal!“

„Kaj? Da mi sploh nič ni in mi ni treba berglje? Jaz Vam pokažem, kako mi je je treba!“

SKRIVALNICA.

Dober gospodar.

„Prebito, Travnar, kaj pa je s teboj — od kdaj pa nosiš 'cvikar' — ali si postal kratkoviden?“

„To ne — veš, našel sem ga, pa ga ne maram proč zagnati.“

Saperloti! Ze zopet mi je sosedov Nacek okno razbil. Kje neki tiči zdaj ta paglavec, da mu ušesa navijem?

SMEŠNICE.

Zadovoljen zadolženec: »Hvala Bogu, sedaj imam ravno toliko dolgov, da lahko odobrestim živim!«

Dobrosrčen človek. Sodnik: »Ali vas ni sram? Svojemu tovarišu ste v spanju ves denar ukradli!« — Tat: »Ja, gospod sodnik, ali naj bi ga bil zbudil? To bi bilo vendar grdo, ko je tako dobro spal!«

Razne stvari.

Deželni odbor dne 19. l. m. V deželni gasilski svet so imenovani še Josip Rancinger v Zagorju ob Savi, Jakob Marolt v Zirovnici pri Cirknici in Jakob Jan v Gorjah. V deželni bolnišnici se mrtvašnica primeroma razširi tako, da bodo mrličiči vsakega razreda imeli svoj oddelek. Na ta način bo onim rodbinam, ki hočejo svojim umrlim preskrbeti dostojnejši pogreb, to omogočeno. V ta namen se bo pobirala primerna pristojbina.

+ **Iz dežele** dobivamo priznalne izjave, kako je deželni odbor pametno in potrebno ukrenil glede požarnih bramb. Bil je že skrajni čas. Po navadi je bil marsikje načelnik kak liberalen magnat ali učitelj, kateremu je bila požarna bramba postranska stvar, politika pa prva. Napravil se je kak bal, čisti dobiček se je zapil ali izgubil, o kakih vajah pa ni bilo govora. Če je bil pa kje požar, je bila pa zmešnjava. Tako nam je znan slučaj, da so šli nekje rajši za pogrebom, ker se je tam pričakovalo obilo pijače, kakor da bi šli gasit, ko je ob tistem času gorelo v sosednji fari. Torej še enkrat rečemo deželnemu odboru: Hvala lepa, bil je skrajni čas!

Otrokovo truplo v zaboju. Na nekem berolinskem kolodvoru so uradniki odprli te dni zaboj, iz katerega je prihajal nenavaden smrad. Zaboj je bil oddan pred desetimi dnevi ter ga ni prišel nihče iskat. Našli so v njem truplo novorojenega otroka. Konstatirali so na njem hude opekline. Nenaravna mati je skušala otroka brčkone najprej sežgati. Poizvedbe, kdo je oddal na kolodvoru zaboj, so ostale doslej brez uspeha.

Novo izdajo knjige **Berila in evangeliji**; priredil dr. Jožef Lesar, častni kanonik, profesor bogoslovja i. dr., je knežškofijski ordinariat ljubljanski s d. januarjem 1913 uradno predpisal za javno uporabo v cerkvah. (Ljubljanski škofijski list 1912, št. 10.) Knjigo je založila **Katoliška Bukvarna** v Ljubljani.

Mnenje gospoda dr. Kamboseffe, zdravnika bolnišnice v Slivnu.

Gospod J. Serravallo Trst.

Čast mi je Vam naznaniti, da sem tekom štirinajstih let preizkuševal v svoji privatni praksi in v bolnišnicah različne izdelke kinove skorje v različnih oblikah. Dober okus, čistilen in okrepujoč vpliv, ki sem ga imel priliko konstatirati v bolnišnici prve vrste v Slivnu, Serravallovega Kina vina z železom, vse to mi potrjuje njegovo prevladanje nad vsemi krepilnimi pomočki. Dosegel sem najboljše uspehe pri konvalescentih po nalezljivih boleznih, pri malokrvni šibkosti izhajajoči od malarije, pri želodčnih boleznih povzročenih po prenapornem delu v vročih poletnih dnevih, pri oslavljenju vsled starosti, pri dispeptičnih deklicah in malokrvnih ženskah.

Slivno, 22. oktobra 1908.

Dr. Kamboseff.

Objava.

Ker mi je pogorela tovarna in se preselil iz Nachoda v Plzen, rasprodajam razno barvano blago, kot čefire, barhante, krisete, kannafore, damaste, flanelo, platno itd. za polovično ceno dokler je kaj zaloga.

1. svoj raznega blaga od 3 do 10 m dolgoti 40 do 50 metrov za 22 K franko po poštneem povzetju.
1/2 tucata lanenih rjuh 210 cm dolgih in 150 šir. za 16 K 20 v. 1 tuc. brisac lanenih 110/50 cm za 7 K.
1 garnitura 2 odejli za posteljo, 1 za mizo za 8 K franko pošilja

Frane. Škoda, Plzen, Andelska ul. 9

I. odeja iz velb. diake K 7 -
II. " " " " K 3-90
III. " " " " K 2-

Tvrška I. A. John, A. G., Dunaj IV., Frankenberggasse 4/144, ima v zalogi parilnice za krompir, ki so zlasti letos v rabi zaradi slabe letine in gnitja krompirja. Prodaja tudi sesalke za gnojnice. Giej inserat!

LOTERIJSKE ŠTEVILKEE.

Brno, 16. oktobra: 86, 71, 61, 9, 38.
Linc, 19. oktobra: 40, 44, 38, 42, 28.
Trst, 19. oktobra: 7, 4, 89, 68, 75.

Tržne cene

za 100 kg.

Ljubljana, 22. oktobra 1912.

Deželni pridelki:	Cena		Zivina, meso	Cena	
	K	v		K	v
Pšenica	24	—	živna vaga:		
Rž	20	60	Goveda pitana	85	—
Ajda	22	80	Teleta težka	169	—
Jecmen	19	—	Teleta mala	102	—
Oves	22	50	Prašiči	176	—
Proso belo	21	60	Koštruni	103	—
Proso rumeno	19	90			
Koruzna stara	20	00			
Koruzna nova	—	—			
Leča	25	80	Kuretina in drugo:		
Grah	28	70	Maslo kuhano od		
Leneno seme	39	—	K 280— do	280	—
Grašica	18	60	Maslo surovo od		
Domča detelja	162	—	K 280— do	320	—
Fizol Ribčan	27	—	Slanina svežja (špeh)	196	—
Fizol Prepelicar	20	—	Slanina prekajena	206	—
Fizol Mandolon	25	50	Mast svinjska	207	—
Cebula	8	50	Loj	98	—
Krompir	5	40	Jajca 100 komadov	12	—
Zelje sveže	3	—	Pisanci	1	50
Zelje kislo brez			Golobi	—	85
soda	10	50	Raca	3	40
Repa gorenska	93	—	Gos	6	80
Repa sveža	2	70			
Repa kisla brez					
soda	10	60	Kolonijalno hlago		
Brinje	19	80	na dobelo:		
Kumna	88	—	Riž Rangon od		
Orehi	56	—	K 31— do	45	—
Gobe suhe	660	—	Kava Santos od		
Ježice	7	60	K 288—	364	—
Zelod	7	—	Sladkor	20	—
Smrekovi storži	4	50	Petrolej	36	—
Seno	3	—			
Sinina	—	20			
Strelja	—	20			

Gospodarska zveza v Ljubljani

nakupuje

fizol, krompir, proso, ajdo in druge poljske pridelke.

Trgovcem priporoča nakup kave, riža, sladkorja itd. Zaloga pristnih domačih vin.

Vsaka ženska

pozna že več let izborno in povsod razširjeno razkužilo Lysoform (originalna steklenica 80 v.) ki je za umivanje rok in predmetov, kakor tudi za razna razkuževanja in za odstranitev zopernega duha, povsod na celi zemeljski obli

v rabi

je pa še veliko število žensk, ki še ne vedo, da imamo tudi dragoceno, lepo dišeče antiseptično milo, ki ohrani kožo nežno in svežo. Milo je sestavljeno iz najboljših, čistih surovin, vsebuje 1% Lysoforma in je kolosalno izdatno torej v rabi zelo štedljivo. — Mi jo izdajamo pod imenom

Lysoformovo milo

cena za komad 1 krono. Izvolite samo enkrat poskusiti in bodele vedno radi kupovali to lepo dišeče antiseptično milo. — Cena je le nav. dev visoka, v resnici je pa milo ceno, ker je veliko in izdatno. Zanimivo knjigo o zdravlju in desinfekciji Vam posojimo na željo zastojni in franko. A. C. Hubmann, referent „Lysoformwerke“, Dunaj, XX. Petrachgasse 4.

500 kron

Vam plačam, ako Vaših kurjih očes, bradavic in trde kože tekom 3 dni brez bolečin ne odpravi moj uničevalac korenin **Bia-mazilo**. Cena lončku za jamevstvom pismom 1 krono. 3352

Kemény (Kaschau) I. Poštali predal 12/161, Ogrsko.

OSTANKI

30 metrov za K 14— od raznega dobrega i modernega blaga za jesen in zimo za obleke, bluze in predpasnike itd. Ostanke so zajamčeno 3—9 m dolgi in sveži. — Pošilja proti povzetju 3206

JULIJ KANTOR, tkalnica, Baby pri Nachodu ČESKO. Vzorci ostankeov se ne razpošiljajo.

Leposlovnih mesecnik

„Dom In Svet“ stane za celo leto K 10— Naroča se v Ljubljani.

Sprejme se v službo 3355

poštni sel.

Predstavi se na pošti v Hruščici pri Ljubljani

POZOR! Ugodna prilika, kakoršna se redkokdaj nudi! POZOR!

Dne 19. novembra t. l. ob 9. uri dopolne prodajale sa bodo v prijaznem trgu **Kozje** na Spod. Stajerskem potom **javne dražbe**

tri hiše

in sicer:
a) **hiša št. 89**, pripravna za vpkojenega gospoda (tri sobe, kuhinja, klet, drvarnica in prtiličju in ravnatoka v prvem nadstropju) z lepim vrtom, obsajenim s sadonosnikom in vinakimi trtami, na lepem prostoru ob okrajni cesti;
b) **hiša št. 100**, velika, prostorna, z lepimi sobami za gostilno in prenočevanje tujece, klavnico, sušilnico, veliko vinsko kletjo, ledenico, mesnico in hlevi za konje, govejo živino in svinje; sedaj se na tej hiši izvršuje gostilniška in mesarska obrt z izbornim gmotnim uspehom;
c) **hiša št. 101**, za stanovanje na 5 lepimi sobami, kuhinjo, kletjo, drvarnico in vrtom.
Kupnino bode le delno v gotovini poplačati, velik del bo lahko ostal vknjižen. — Natamnejša pojamsila daje:

ANTON IVNIK, trgovec v Bučah pri Kozjem. 3359

: Naročajte „Slovenca“ .:

Manufakturna (gvantna) trgovina
„Pri Miklavžu“
Medena ulica (zraven loterije) Ljubljana

je bila vsled obilega obiska primorana prostore izdatno povečati. Tukaj najdete sedaj zelo svitlo in zračno trgovino, bogato založeno z najnovjšim blagom. Kupi se zanesljivo dobro, ker se ne pre-ceni. Za jesen in zimo se vpe-ljejo na zahtevo mojih častitih odjemalcev tudi izgotovljene obleke in suknje za moške in dečke, pelerine in dežni plašči kakor tudi suknene in plišaste vrhne jopice za ženske. Blagovolite iz prijaznosti med znance razglasiti. Jesensko in zimsko blago je dobro odbrano in že v veliki množini prihaja.

Veliko zalogo in ugodne cene naj-dete pri nakupu blaga za obleke

pri

R. MIKLAUC

Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5.

Ustanovno leto 1869.

Kdor še ne ve, naj si zapomni, da je sedaj gvantna trgovina

„Pri Škofu“

v hiši

Pred Skofijo št. 3

„raven školjko ali nasproti gostilne „pri Sokolu“.

V prostorni svitli trgovini, kakor tudi v prvem nadstropju je Vam na razpologo velika zaloga blaga. Vpelje se tudi to jesen (čez me-sec dni) popolnoma na novo iz-gotovljene obleke za moške in dečke, pelerine in dežne plašče, ženske vrhne jopice iz sukna in pliša. Izdelovalo se bode tudi po odbranim blagu na mero po lastnem krojaču v hiši. Blago-volite se pri nakupu jesenskega blaga in oblek po tem ravnati.

Št. 1038. 14kar zlato K 13.--
Št. 1038. Novo zlato K 6.40
Št. 1064. Zlato na srebro K 2.70

Št. 1046. 14 karat zlato K 9.--
Št. 1046. Novo zlato K 4.70
Št. 1068. Zlato na srebro K 2.50

Kesal

se je dosedaj se vsak, ki je kupil uro, zlatino in srebrnino, predno je videl velezanimivi in bogato ilustrovani cenik

H. Suttnerja

v Ljubljani, Mestni trg št. 25
ker se je moral prepričati, da se dobi tam res dobro trpežno in okusno blago po nizki ceni. Zahtevajte toraj predno se odločite za kak nakup cenik, ki se Vam dopošlje takoj, poš-tnine prosto.

H. Suttner
Ljubljana

Mestni trg št. 25

Največja eksportna tvrdka ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokolirana tovarna ur v Sviči.

Tovarniška znamka

„IKO“

Zastoni

dobi vsakdo

H. Suttnerjev

v elezanimivi in bogato ilustrovani cenik za ure, zlatino in srebrnino, kdor žrtvuje

5 vinarjev

za dopisnico na tvrdko

H. Suttner

v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

Predno se odločite za nakup ur, zlatnine in srebr-nine zahtevajte cenik.

Št. 1109. 14-kar. zlato e opal-kam. K 9.70

Št. 1149. Srebrna broška K 1.50

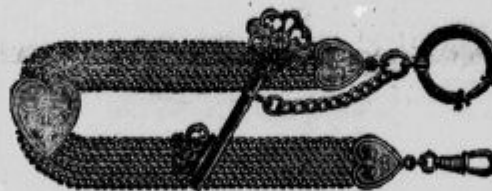
Zlato na srebro K 3.--

Št. 748. K 13.50

Št. 523. K 12.50

Št. 748. Srebrna cil-rem., z dvojnatinim pokrovom, trpežno kolesje na 6 kamnov, K 13.50
Št. 523. Srebrna anker-rem., Roskopf, z dvojnatinim pokrovom, trpežno kolesje, K 12.50

Št. 873. Nikelnasta verižica z obeskom K 2.20
Št. 854. Srebrna verižica s srcem trivrstna K 5.70
Št. 854. " " " " 4 vrstna K 7.50
Št. 854. " " " " 5 " " 9.--
Št. 853. " " " " 8 šestimi srcl 6 vrstna K 12.20
Št. 853. " " " " 8 " " 15.80
Št. 861. " " " " 10 " " 26.--
Št. 860. " " " " 15 " " 42.--

Št. 720. K 9.70
Št. 725. K 11.70

Št. 735. K 13.--
Št. 736. K 13.70

Št. 735. K 13.

Št. 735. Srebrna cil-rem., z močnimi pokrovi, fino kolesje, na 6 kamnov, K 13.--
Št. 725. Jednaka nekoliko večja K 11.70
Št. 736. Jednaka nekoliko večja z zlatim obročkom, K 13.70
Št. 720. Srebrna cil-rem., z navadnim kolesjem, brez okraska, K 9.70